

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

1'inci Toplantı

1 Aralık 2022 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun yaptığı incelemelerin insan hakları bakımından değerine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1'inci Toplantı

1 Aralık 2022 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, saat 10.36'da açıldı.

Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu,

Komisyonun bugünkü gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara,

Komisyonun yaptığı incelemelerin insan hakları bakımından değerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar oy birliğiyle kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak oy çokluğuyla kabul edildi.

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, görüşmeleri tamamlanarak oy çokluğuyla kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 12.43'te toplantıya son verildi.

1 Aralık 2022 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.36

BAŞKAN: Hakan ÇAVUŞOĞLU (Bursa)

BAŞKAN VEKİLİ: Mahmut Atilla KAYA (İzmir)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa Sezgin TANRIKULU (İstanbul)

SÖZCÜ: Osman Nuri GÜLAÇAR (Van)

KÂTİP: Fatma KURTULAN (Mersin)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun sayın üyeleri, Bakanlığımız ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz, Müdür Yardımcımız, basın mensupları, değerli katılımcılar; öncelikle sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Hepiniz hoş geldiniz.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 26'ncı Toplantısını açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine, Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bugün, Komisyonumuz bünyesinde kurulan Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından tanzim olunan Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nu görüşmek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Gündemimize geçmeden önce, Komisyonumuza yapılan bireysel başvurularla ilgili olarak sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Komisyonumuza 27'nci Yasama Döneminde, 30 Kasım 2022 tarihi itibarıyla toplam 12.760 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 12.234 adedine işlem yapılmıştır. Bekleyen başvuru sayısıysa 526'dır. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımı şu şekildedir: Cezaevleri sorunları 9.450, yargıya ilişkin sorunlar 2.654, yasal düzenleme talebi 736, yerinde inceleme talebi 481, kolluk uygulamaları 296, memur sorunları 161, yardım talebi 160, işçi sorunları 123, üniversite ve YÖK'le ilgili 71, sosyal güvenlik işlemlerinden şikâyet 65, engelli sorunları 55, Komisyonumuzun girişimde bulunması talebi 39, yurt dışında yaşayan Türklerin sorunları 30, yabancıların sorunları 36, gayrimenkul sorunları 34, terör kaynaklı sorunlar 31, güvenlik soruşturması kaynaklı sorunlar 30, askerlikle ilgili sorunlar 20, memuriyet sınavı sorunları 13, yabancı ülkelerde bölgeler ve uluslararası kuruluşlarla ilgili sorunlar 7, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru yardım talebi 1.

Gördüğünüz gibi, başvuru skalasında en büyük yeri cezaevi sorunlarıyla ilgili talep ve başvurular oluşturuyor. Bu anlamda, geçtiğimiz dönem içerisinde, Ceza ve Tevkifevleri dediğimiz Komisyonumuz, Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu şu ana kadar yurt içinde bulunan toplam 22 cezaevimize, 2 tane de mukayese ve değerlendirmek açısından yurt dışına inceleme gerçekleştirdiler. Gerçekten, Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonumuzun hem Başkanına hem üyelerine, muhalefet şerhleriyle destek veren ve giderek katkı sunan bütün arkadaşlarıma ben herkesin huzurunda teşekkür ediyorum.

III.- KARARLAR

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesine ilişkin karar

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, bugün gündemimizde yer alan raporların görüşmelerine başlayacağız.

Usul ekonomisi bakımından, uygun görülmesi durumunda, her 2 rapor birlikte görüşülecek ve ayrı ayrı oylarınıza sunulacaktır.

Silivri Ceza İnfaz Kurumları -ki 2'nci defa gidiyoruz- İnceleme Raporu ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun birlikte görüşülmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Hakan Çavuşoğlu'nun, Komisyonun yaptığı inclemelerin insan hakları bakımından değerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Silivri Cezaevine evvelce bir inceleme ve araştırma ziyaretinde bulunulmuştu. Bu kez de 2'nci kez tekrar gidildi. Bu, şu açıdan önemli, ilk raporumuzda tespit edilen hususların 2'nci defa yapmış olduğumuz incelemede giderilmiş olup olmadığı, tedbirlerin ya da iyileştirmelerin yapılmış olup olmadığı ve insan hakları bağlamında gelişmelerin var olup olmadığına ilişkin bir inceleme ziyaretiydi. O bakımdan değerlidir. Bunu daha önce, bildiğim kadarıyla, hatırladığım kadarıyla Sincan Cezaevi ve Kırıkkale Cezaevi için de yapmıştık.

Dolayısıyla, iki yıl önce, Sayın Cumhurbaşkanımızın Başkanlığında İnsan Hakları Eylem Planı açıklanmıştı malumunuz; o eylem planında da raporlarımıza ilişkin çok önemli referanslar vardı, çok değerli katkılar sunmuştu Komisyonumuz. O da bir bir hayata geçiyor. O bakımdan, Komisyonumuzun, hem talep ve başvurular üzerinden hem de yapmış olduğu incelemeler üzerinden, ülkemizin insan hakları görünümünün iyileştirilmesi, geliştirilmesi, insan haklarının korunması bakımından yapmış olduğu çalışmalar çok çok değerli ve biz bu çalışmalarımızı sonuna kadar sürdürmeye devam edeceğiz. Türkiye'nin, insan hakları bağlamında, yapmış olduğumuz yurt dışı ziyaretlerde de gördüğümüz üzere, gerçekten de çok çok öncesine kıyasla değerlendirildiğinde çok önemli mesafeler katettiğini, artık geldiğimiz noktada, insan hakları içeriği, muhtevası, uygulaması bakımından önemli bir ülke hâline geldiğimizi rahatlıkla ifade edebilirim.

Elbette, şahsi, kişisel ve yapılan birtakım uygulamalardan kaynaklanan sorunlar, her yerde olduğu gibi, insanın olduğu her yerde olduğu gibi burada da olabilir ama Komisyonumuz bunların üzerine gitmeye devam ediyor. Yanı sıra, Adalet Bakanlığımız ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün de Komisyonumuzun bu raporlarına ilişkin hassasiyetle üzerinde durduğunu da bir kez daha burada ifade etmek isterim.

Tabii, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz yeni bir Genel Müdürümüz, Komisyonumuza ilk defa geliyorlar. Enis Yavuz Yıldırım, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz, size de hayırlı olsun, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz Sayın Genel Müdürüm. Söz vereceğim birazdan size.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sağ olun Sayın Başkan.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'na ilişkin görüşmeler (*)(**)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – O bakımdan, şimdi, değerli üyelerimiz, görüşmelerimize geçiyoruz. Hem Silivri hem de Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporları hakkında bilgi vermesi amacıyla Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu Başkanımız Afyonkarahisar Milletvekilimiz İbrahim Yurdunuseven'e söz vereceğim.

Sonrasında da talepte bulunan sayın üyelerimize İç Tüzük'ün 29'uncu maddesi uyarınca istem sırasına göre söz vereceğim.

Sözü İbrahim Yurdunuseven Başkanımıza bırakıyorum.

Buyurun Sayın Başkan.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle, tüm katılımcı milletvekillerimize ve Genel Müdürlük nezdinde, Bakanlık nezdindeki katılımcılara hoş geldiniz diyorum.

Önce Tekirdağ Cezaevinden kısa bir tespit, sonra Silivri Cezaevinden kısa bir tespit ve akabinde genel bir değerlendirmeye bitireceğim inşallah.

Evet, ilk önce, Tekirdağ 1 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ziyaretimiz. 22 Haziran günü gerçekleştirdik bu ziyareti. İlk girişte detaylı arama yapılmadığı, iç çamaşırları çıkarılmadan arama yapıldığı, kurum personelinin herhangi bir sorun olmadığını, yemeklerin niteliksiz ve yetersiz olduğu -ki biraz sonra değerlendirmemde değineceğim, gittiğimiz dönemde istihkaklar 22 liraydı ama sonradan, sağ olsun Bakanlığımız, bunu bütçe gelmeden 50 liraya çıkarttı. Bunun, bir sonraki Bolu ve Espiye'deki tespitlerimizde memnuniyetlerini gördük. Bundan dolayı teşekkür ediyoruz- dış tedavisinde ciddi sorun olduğu, açık görüşlerin bir buçuk saat yaptırıldığı, yayın listesindeki memnuniyetler ve TRT 3, özellikle TBMM TV'nin olmasından memnuniyet olduğu, sayımda sorun yaşanmadığı, elektrik faturalarının çok yüksek olduğu. Buradaki bizim için... Bir dahaki değerlendirmede yine söyleyeceğim.

Tekirdağ 2 No.lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda, yine, yapılan aramada iç çamaşırların çıkarılmadığını, detaylı aramanın usulüne uygun yapıldığını, odalardaki aramalarda zarar verilmediğini, sosyal faaliyetlerden yararlandırılmadıklarını, suyun kotalı olduğunu ama yeterli olduğunu, bazı tutukluların revire çıkmakta sıkıntı yaşadığını ancak bazılarının revire çıkmanın çok zor olduğunu, odadaki yine elektrik fiyatlarının yüksek olduğunu, kantin fiyatlarının yüksek olduğunu, televizyon kanallarının yeterli olduğunu, odada 10 tane kitap bulundurulabildiğini, kırk beş günde de bir saat spor hakkının kullanıldığını belirtmişler.

Tekirdağ 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kuruma ilk girişte çamaşırlar çıkarılmadan detaylı arama yapıldığı, personelin sorunları dinlemediği, kendilerine hakaret ettiği, 16 kişilik odada 22 kişi kaldığı, sıcak suyun haftada üç gün belirli saatlerde verildiği, kantin fiyatlarının ve elektrik faturalarının yüksek olduğu, sohbet hakkının kullanılmadığı, mahrem görüş hakkının kullanılmadığı, 22 kişilik kadın koğuşunda anneye beraber 9 çocuğun kaldığı, bunların ayrı yataklarının olmadığı, ayrı yemek verilmediği, yemeklerin yetersiz olduğu şekilde itirazlar var.

(*) 20/10/2022 tarihli Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tutanakları tutanağa eklidir.

(**) Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonunun Silivri Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu Tutanağa ekli.

2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ilk girişte detaylı arama yapıldığı, aramalar esnasında kendilerine kötü muamelede bulunulduğu, açık görüşte çocuklarla temas etmeye izin verilmediği, sıcak suyun iki günde bir verildiği, spor hakkının haftada bir kullanıldığı, revire çıkışta sıkıntı yaşandığı, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından objektif değerlendirme yapılmadığı yönünde bize şikâyetler intikal ettirildi.

Silivri Cezaevine ziyaretlerimiz esnasında 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ilk girişte normal arama yapıldığı, detaylı arama yapılmadığı, kurum personelinin herhangi bir fiziksel veya psikolojik şiddet görmedikleri, kurum müdürüne ulaşmakta herhangi bir sorun yaşamadıkları, tekstil atölyesinde çalışarak günde yedi saat ve günlük de 30 lira yevmiye aldıkları, sıcak su ve soğuk suyun yirmi dört saat aktığı, TRT 3 kanalının yayın listesinde olduğu -TRT 3'ü, TBMM TV'yi özellikle istiyor mahkûmlarımız- sesli, görüntülü görüşme sağlayan ACEP'teki sistemin zaman zaman çalışmadığı, görüntülerinin kaybolduğu, açık görüşün otuz dakika, kapalı görüşün de kırk beş dakika yaptırıldığı, kurum dışında dış tedavisi yaptıramadıklarını belirtmişler.

3 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ilk girişte detaylı arama yapılmasının zorunlu olduğu söylendiği ancak bahsi geçen aramanın yapılmadığı, yemeklerin besin değerlerinin düşük olduğu, sıcak suyun yirmi dört saat akmadığı -yine TBMM TV'den memnunar- dışarıdan gönderilen iç çamaşırlarının verilmediği, kantine yönlendirildiği ve buradaki fiyatların yüksek olduğu, odada 10 kitap olduğu, telefon görüşmelerinin on dakikada kullanıldığı, isteğe bağlı sevk taleplerinin yerine getirilmediği...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Kürtçe kitap alınmıyormuş, onu da söyleseniz.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Böyle bir şey gelmedi bize.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Notlarda var bu.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Varsa evet, onu da söylerim, rapora almışsınız.

... başka dillerdeki, Kürtçe veya yabancı dillerdeki kitapların incelenerek verildiği, keyfi disiplin cezası verildiği, açık görüşün kırk beş dakika yaptırıldığı, spor hakkının bir defa elli dakika, yine, ortadaki elektrik faturasının yüksek olduğu, kantin ürünlerinin yüksek olduğu, ACEP sisteminde bazen kesilmeler yaşandığı belirtilmiş.

5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda ilk girişte çamaşırların çıkarılmadığı, elle arama yapıldığı -bazılarında ise kurumda ilk detaylı aramanın yapıldığı yönünde şikâyetler var- yemeklerin hep aynı olduğu, yeterli olmadığı, tamirat yapıldığı dönemlerde suların kesildiği, kapalı görüş otuz dakika, açık görüş kırk beş dakika, telefon on dakika, kurum dışı revir çıkışlarında sorun yaşadıklarını ve revire çıkışta problem olduğu, dış tedavisinde çok uzun süre bekledikleri, polis, kurum personeli tarafından darp edildiği yönünde şikâyetler var ve dilekçelerin işleme alınmadığı, yaz aylarında özellikle sıvrısinek problemi yaşandığı, bir odada 7 kitap bulundurulabildiği, ders kitabının da bu kotaya dâhil edildiği, dolayısıyla bundan dolayı sıkıntı yaşadıklarını, aramalarda da eşyaların etrafa savrulduğu şeklinde bir şikâyet söz konusu.

Silivri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yemeklerde sıkıntı olmadığı, çocuklara süt, mama verildiği, ek gıda verildiği, sıcak suya ve soğuk suya erişimde sorun yaşanmadığı, çocuklu annelerinin kaldığı odalarda çamaşır makinesi, kurutma makinesi, televizyon, buzdolabı olduğu, çocuklar için oyun alanlarının olduğu, yakın zamanda kreşin açılacağı, ayrı ayrı yatakları ve beşlikleri olduğu, çocuklara personelin özenle davrandığı... Burada, çocukların anneleriyle kalma yaşının 6 yaştan 9 yaşa çıkarılması şeklinde bir talep söz konusu.

Genel bir değerlendirme yapacak olursak, özellikle dış revire çıkışlarda bazı problemler yaşandığını görüyoruz. Özellikle -tabii, doktorun talebine bağlı ama- kelepçeli muayene hususunda ve dış revirden dönüşte ağız araması yönünde bir sıkıntı olduğunu gördük. İçeride de yine dış tedavisinde, maalesef, bizim iç revirde bulunan dış doktorlarımızın sadece çekme işini yaptığı, diğer tedavi işlemlerini yapmadığı, dışarıya sevk ettiği, bunların da sevk sırasında, maalesef, zaman kaybı olduğu değerlendirmesi söz konusu. Aramalarda, Silivri’de özellikle, çok dağıtma olduğu iddiası...

Radyo, televizyondan dolayı TRT 3’e hakikaten müthiş bir talep var.

Ziyaret sürelerinin, maalesef, en son düzenleme yaptığımız bir ila bir buçuk saat arasında yani bir buçuk saate kadar kullandırılmasının burada, Silivri’de kırk beş dakika kadar ama Tekirdağ’da bir buçuk saate kadar kullandırıldığını gördük.

Özellikle “ACEP” dediğimiz akıllı cezaevi projesinde görüntülü konuşmalarda kesintilerin olduğu ve bunun yanı sıra -zannediyorum, izolasyonla ilgili bir sıkıntı var- içeride görüşme yapıldığı esnada dışarıdaki kişilerin konuşmaları duyduğu, dolayısıyla aileyle görüşme esnasında bazı mahrem görüşmelerde bunun sıkıntı oluşturduğu, içerideki diğer mahkûmların bu konuşmayı dinlediği şeklinde bize bir şikâyet geldi. Bir an önce bunun izolasyonunun sağlanması gerektiği fikri bizde oluştu.

Kendi istekleriyle nakilde biraz sıkıntı olduğu ve bunun biraz da nakil isteklerinin yerine getirilmesi gerektiği bizde bir değerlendirme olarak hükme bağlandı.

Bir de iyi hâl değerlendirmesinde, özellikle gözlem kurulunda, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 89’uncu maddesinde sayılan hükümler çerçevesinde değerlendirmeler hükme bağlanmış ama bu çerçevede, bazen değerlendirmelerin yapılmadığı, özellikle Covid-19 döneminde artı puan olacak programların açılmadığı ve bu nedenle de bazı eşik puanların aşılamadığı, salt bu nedenle iyi değerlendirme yapılamadığı nedeniyle hükümlülerin açığa geçişte sıkıntı yaşadığı veya dışarıya çıkışta sıkıntı yaşadığı tespit edildi. Bu yönetmeliğin 33’üncü maddesinin 4’üncü fıkrasında yer alan iyi hâl kararı için eşik puanının aşılmaması hâlinde -burada eğer mücbir sebep varsa- hastalık, yaşlılık, personel yetersizliği gibi makul bir nedene bağlı olduğu durumlarda hükümlüye verilen gelişim puanının eşik puanını aşması şartının aranmayacağı, bu hükümler çerçevesinde mevzuatta anılan diğer iyi hâl kriterlerinin değerlendirme yapılması da heyetimizce tavsiye edilmiştir.

Dilekçe hakkında bir sıkıntımız yok.

İnfaz koruma memurlarının taleplerini de inşallah, Hükûmetimiz bu 3600 gösterge kısmında yerine getirecektir diyorum.

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Evet.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Şimdi buraya ikinci gelişimiz yani ilk raporla 2’nci raporun karşılaştırması...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Onun değerlendirmesini yaptık diğer heyet arkadaşlarımızla beraber, iyi yönde gelişmeler söz konusu, bunu gördük. 1’inci raporumuzdakilerden daha fazla iyileştirme söz konusu. Şunu da rahatlıkla söyleyebiliriz ki nitelik bakımından ve işleyiş bakımından Türkiye’nin nadir cezaevlerinden biridir Silivri de.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İbrahim Bey’e çok teşekkür ediyorum.

Aslında, artık, Sayın Genel Müdürüm, yapmış olduğumuz bütün incelemelerden sonra günbegün ilerlemeler katediliyor, gelişmeler sağlanıyor, eksiklikler gideriliyor, tedbirler alınıyor. Bazı konular var ki onlarda bir mesafe almakta gerçekten zorlanıyoruz. Kanuni düzenlemeler yapılması gerektiğiyle ilgili bir talep var burada. O da biliyorsunuz işte, geçtiğimiz Komisyon toplantısında müzakere ettiğimiz bir husustu, tedavi sırasında kelepçe meselesi. Burada aslında, bir ikilem var: Doktor isterse tabii ki kelepçeli olmak durumunda, doktor istemezse kelepçesiz olmak durumunda ama burada bu durumun somut, objektif bir kısım kriterlere bağlanarak en azından keyfiliğin önüne geçilmesiyle ilgili bir düzenleme yapılabilir mi diye en son bunu müzakere etmiştik. Hâlâ o safhadayız çünkü böyle bir problem her cezaevinden bize geliyor; bunu siz de bir değerlendirin lütfen.

Diğer konu, tabii, geçtiğimiz günlerde Ali Haydar Meclis kürsüsünde bir konuşma yaparken elektrik faturalarına temas etti. Ben de bulunduğum yerden “Onu çözdük, onu çözüyoruz.” dedim. “Ne güzel, biz de söylüyoruz, çözmeniz de iyi tabii ki.” diye cevap verdi bana Ali Haydar arkadaşımız ama çözmemişiz Sayın Genel Müdürüm.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Onu da söyleyecektim, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanının bundan haberi bile yok, elektriğin ticarethane tarifesinden ödendiğinden bile haberi yok.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, cezaevlerinde elektriğin ücretlendirilmesinin bir ticarethane vasfı nitelendirilerek yapılması... Belki geçmişte bu çok sorun teşkil etmiyordu, fark olmuyordu. Elektrik faturaları, enerji fiyatlarının da nispeten yükselmiş olması bir farkındalık oluşturdu bu konuda. Yani açıkçası, geçtiğimiz, sizden önceki mevkidaşınız “Biz bunu düzenleyeceğiz, bunun için adım atıyoruz.” demişlerdi. Geline nokta da son durum nedir bilmek isteriz. Bunu ben özellikle sizden not almanızı istiyorum. Tabii, arkadaşlarımıza şimdi söz vereceğim. Onların da mutlaka sizlerden cevaplandırılmalarını isteyecekleri soruları olacak. Bu vesileyle Mahmut Bey’e söz veriyorum.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Genel Müdürüm, yeni göreviniz hayırlı olsun. Hepiniz hoş geldiniz arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum. Raporu düzenleyen arkadaşlarımızın emeğine, yüreğine sağlık. Ayrıntılı, teferruatlı raporlar için de ayrıca teşekkür ederim. Tabii ki olumlu, benim açımdan hakikaten üzerinde iyi çalışılmış olan çok iyi yönler de var. Tabii ki belki sürenin sınırlı olması veya bilgilerin size fazla aktarılmaması nedeniyle de bazı eksikler olabilir ama ayrıntılı bir rapor ben de sunmuş olacağım. Biraz zamanınızı alacağım için ve sabrınız için şimdiden ben teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın İbrahim Bey, Tekirdağ’la ilgili önerilerini... Yani yapılan eksiklikler vesaireler söylendi. Hemen ben bireysel anlamda bunları anlatırsam belki diyeceksiniz ki “Ya, Mahmut Tanal, siz Komisyonun alt komisyon üyesi değilsiniz, bunları nereden biliyorsunuz, nereden çıkardınız bunları?” Ben gayet rahat... Bu tür hak ihlallerinin önlenmesi açısından Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanunla kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ve aynı zamanda İl İnsan Hakları Kurulunun raporlarına dayalı olarak söyleyeceğim ben. Şimdi ben elimdeki, mesela Türkiye Eşitlik Kurumunun Tekirdağ Cezaeviyle ilgili raporunu söylüyorum, fazla uzatmadan hemen oradaki tavsiyelerini tek tek başlıklar şeklinde sayıyorum...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama biz Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Raporu’nu değerlendirmiyoruz ki Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerlendirmiyoruz; eksikliklerini söylüyorum yani raporda cezaevlerinde olan eksiklikleri... Onlar ne eksik tespit etmiş, biz ne eksik tespit etmişiz? Değerli Başkanım, fazla zamanınızı almayacağım, uzatmayacağım ben.

Burada, bir, mahpusların talep ve şikâyetlerini içeren dilekçelerin düzenli bir şekilde kayıt altına alınmasında, başvurunun sonucu hakkında mahpuslara gecikmeli olarak bilgiler verilmektedir; iki, mahpusların sağlık hizmeti alabilmesine ilişkin verilen dilekçeler zamanla işleme konulmamakta ve izleme kartı -daha önce izleme kartları varmış, o kartlar- kaldırılmış durumda; üç, elektrik fiyatlarının yüksekliğiyle ilgili söylemişsiniz ama orada şöyle bir ayrıntı var: Ortak saat koymuş durumdadırlar. O ortak saatin konulması nedeniyle neye göre paylaşım yapıyor? O da ayrı bir sorum. Yani o elektrik faturalarının yüksek gelmesinin nedenlerinden bir tanesi o. Mesela aynı şekilde, bu elektrik faturasıyla ilgili, öğleden sonra görüşeceğimiz Almanya cezaevleriyle ilgili... Orada dikkat edilirse, efendim, ücretsiz olarak yemekler verilmekte; geçmişte, yine o dönem, biz gerek Berlin'deki gerek Roma'daki cezaevlerine gittiğimiz zaman yeme, içme, elektrik parası mahkûmdan alınmamakta idi yani şimdi bence oradaki, Almanya'daki cezaevi raporunu incelediğimiz zaman o bize, burada, ilerideki fikir açısından bir fikir ve ipucu veriyor. Yani burada o yemek parasını, su parasını, elektrik parasını, bunları almamak lazım sosyal devlet ilkesi uyarınca.

Kurumda, Tekirdağ'da, bu bahsettiğiniz Tekirdağ'da, bu çok önemli bir konu... Şimdi bunu Maltepe Çocuk Cezaevinde gördük Değerli Başkanım. Maltepe Çocuk Cezaevinde kameraların kör noktaları vardı; bir çocuk orada mescitte dolaşırken -volta atıyorlar- diğeri, arkadaşının kafasını şöyle duvara vuruyor. O çocuk, kafası duvara değerek beyin kanaması geçirdi, rahmetli oldu Maltepe Çocuk Cezaevinde. Bu gibi olayların tekrarlanmaması açısından -Tekirdağ'daki cezaevinde kör noktalar var, kamerada kör noktalar var- bu kör noktaların da bir an önce izale edilmesi lazım, kaldırılması lazım herhangi bir olayın yaşanmaması açısından.

Koğuşlardaki banyolarda metal duş başlıkları var. Bunların herhangi bir eyleme, olaya, yaralamaya vesaireye sebebiyet vermemesi açısından bunların plastik olarak yapılması lazım. Koğuşlarda sıcak su miktarının ve sürenin artırılmasına yönelik talepler var. Bu yumuşak odaların aydınlatılması... Orada, karanlıkta floresan lambalar var -o "uzun" dediğimiz- çabuk, rahatlıkla kırılabilir ve aynı zamanda yaralanmaya vesaireye sebebiyet verebilecek olan hususlar var; bunların kaldırılması lazım. Burada kırılğan grupların fazla olması nedeniyle psikolog sayısı yetersiz Değerli Başkanım. Burada, ayrıca, mahpusların sosyalleşmesi açısından takdir edersiniz ki genelgemiz vardı "haftada on saat uygulama" diye ama arkadaşlar, bu on saat uygulamayı raporda da ben fazla -bilemiyorum, eğer kaçırdıysam çok özür diliyorum- göremedim yani bu sanki fiilen uygulanmıyor gibi bir hâl var; bu, raporlarda düzenli geçiyor Değerli Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, şöyle bir araya gireyim: Tabii, incelemeyi yapan arkadaşlarımız direkt hükümlü ya da tutukluyla görüşüyorlar, onlar neyi dile getiriyorsa bunları aktarıyorlar raporlara. Elbette ki sizin raporunuz da tamamlayıcı bir unsur. Dolayısıyla, devlet mekanizması içerisinde bir taraftan siyasi denetimi yapan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuz, diğer taraftan İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, Etik Kurulu, Kamu Denetçiliği Kurumu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiyor zaten.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bütün bunların hepsi aslında Türkiye'nin insan hakları konusunda geliştirilmesi için ortak bir hedefe doğru odaklanmışlar, bu önemli.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Önemli...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sizinkiler de önemli ama “Raporumuzda şu yer almadı.” dersiniz, biz sadece gittiğimizde tesadüfen girdiğimiz odalarda kimlerle görüşüyorsak, ne dile getiriliyorsa onları yazıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, şimdi iyi bir konuya temas ettiniz; bu kurumlar arasında bir entegrasyon yok, bir iş birliği yok, bir birliktelik yok yani raporlar normalde Bakanlığa geliyor...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şöyle Mahmut Bey, onu da söyleyeyim: Biz her ay...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben bu raporları sizden aldım yani bunların...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, hayır, başka bir şey söylüyorum: Biz her ay düzenli olarak hak arama kurumları başkanları olarak toplantı yapıyoruz, her ay. Bunun içerisinde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, bu bilgiler niye toparlanmıyor? Tek yerde süzülerek bunlar bir...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onu Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürümüz, Adalet Bakanlığımız yapıyor ve hayata geçiriyor zaten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, sürekli değiştiriyorsunuz, bari değiştirmeyin sürekli.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani sürekli... Şimdi, Değerli Genel Müdürüm inşallah uzun süre kalır ama yani onun arzusu, isteği, onun lehineyse tabii ki...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sürekli değiştirmeyin bari.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Frekansı değiştirme.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama siz beni oraya zorluyorsunuz, ne yapayım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, ben Türkiye Eşitlik Kurumununkini bitirdim, tavsiye olarak, fazla da uzatmıyorum zaten ama yapıcı şeylerden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii, teşekkür ediyoruz size.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tekirdağ İl İnsan Hakları Kurulunun raporunda elektrik fiyatlarının artmasının nedenine “Sayaçların ortak olması nedeniyle faturalar fazla geliyor.” diyor. Sayaçları niye ortak yapıyorlar, ben onu anlamıyorum tabii ki yani onu ayrı yapsınlar. “Telefon görüşme süreleri suç unsurlarına göre değişiklik gösterdiği için şikâyet konusu ediliyor. Bize göre bazı mahpusların görüşmeleri yetersizdir.” deniliyor. Şimdi, aslında bu rapor bize bir ipucu daha veriyor. Almanya’daki o raporla karşılaştırdığım zaman, orada aile kurumları arasında -aile olanlara- haftada 3 sefer daha rahat, konforlu bir görüşme ortamı sağlanıyor sanığım, suçlunun sosyalleşmesi açısından. Yani o sosyalleşme içeride o hükümlünün veya tutuklunun cezaevinde görevlilerle hem iyi iletişim kurması açısından hem de onun ailelerinin dışarıdaki iletişimleri... Şimdi, ben cezaevinde olsam, orada ben sıkıntı içerisinde olsam, benim ailem, üstadım ziyaretime geldiği zaman bu ona yansıyor, o da dışarıya, topluma da yansımış olacak yani toplumdaki gerginlikleri de bu şekilde en aza indirmiş oluruz. “Özellikle T1, T2 cezaevleri kapasiteleri üzerinde mahpus barındırdıklarına göre personel sayısı yetersizdir.” diyor “Yetersiz olması nedeniyle sosyal alanlardan yeteri kadar faydalanamamaktadırlar.” deniliyor; Tekirdağ’la ilgili benim söyleyeceklerim bu.

Gelelim Silivri'ye... Silivri'yle ilgili çok daha fazla var yani eğer “Biz bakarız, oradaki tavsiyeleri inceleyeceğiz.” diyecekseniz diğer taraflarda, kesebilirim de ama başlıklar şeklinde...

1) “Yumuşak odada su sızıntısı var, ağır rutubet var, koku var. Bu rutubetlerin, bu kokuların giderilmesi lazım.” deniliyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, Sayın Milletvekilim...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurun Üstat.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu rapor zaten Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne hazırlandı ve onlara sunuldu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onlar bunu inceliyorlar, gereğini yapacaklardır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte, bizim raporda almayı söylüyorum Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ama bizim raporumuzu değerlendirelim lütfen Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İşte bizim rapor, bizim raporda mesela yemek saatlerinin belli bir standarda bağlandığına ilişkin bir hüküm yok yani burada yemek saatlerinde bir belirsizlik var. Bunun, yemek saatlerinin belli bir saatte bir standarda bağlanması lazım Silivri’de. Bilmiyorum, giden arkadaşlarımız, var mı böyle bir standart?

2) Kurumda battaniye satışı yok, insanlar üşüyor, üşüyor.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Saatten şikâyet gelmedi, yemekten şikâyet geliyor -hani azdır, lezzetsizdir- ama saatten öyle bir şikâyet gelmedi hani.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Vallahi, arkadaşlar, rapor burada, benim önümde...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Beyciğim, bu bizim konumuz değil, bu Ceza ve Tevkifevlerinin konusu; bizim raporumuz bu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, işte, raporda eksikleriniz var, ben bunları söylüyorum canım dostum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, bize ne söyleniyorsa biz onları yazıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O zaman bu Kurum eksik yapmış, fazla yapmış; siz mi yapmışsınız...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ya “Eksiktir.” senin iddian o, o senin iddian.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Benim iddiam değil, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun iddiası ya.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Hayır, biz gittik, bire bir tespit ettik; sen iddia ediyorsun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben iddia etmiyorum Beyefendi, ben raporu okuyorum, ben Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Rapor var, raporu söylüyor.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Şu anda bizimkini tartışıyoruz ama.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama sizinki burada, bakın, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Beyciğim, bunu ayrıca Ceza ve Tevkifevleri Müdürlüğünden randevu isteyip, gidip anlatabilirsiniz; bu TİHEK’in raporu.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

O zaman Sayın Genel Müdürüm, beni size havale ettiklerine göre, benim sizden istirhamım, bu raporlar gayet rahat sizlere de geliyordur, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun raporları size geliyordur. Bu raporda tavsiye ve öneriler var, bunların gereğinin yerine getirilmesini sizden istirham ediyorum ben. Benim söyleyeceklerim bunlar. Mademki Başkanımız öyle diyor, ben de sözü burada kesmiş olayım.

İyi çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Beyciğim, size teşekkür ediyorum, konulara ilişkin hassasiyetinizi, duyarlılığınızı, çalışmanızı önemsiyoruz; bunlar önemli, değerli ama burada bir kurumun raporunun... Zaten o raporun muhatabı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz, o raporu alıp inceleyecekler veyahut kendi aralarında toplantı yapacaklar, bunu değerlendirecekler, bunu konuşacaklar...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üstat, sizin raporda olmayanlar burada var, bu karşılaştırmayı yapıyorum değerli kardeşim ya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Beyciğim, her bir raporda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Uzatmıyorum, bitirdim, tamam; siz uzatırsanız ben de uzatırım yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – ...her şeyin olması mümkün değil, birbirini tamamlıyorsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İddialı olması gereken o, biz iddianın peşindeyiz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, bizim İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun üyeleri gittiklerinde kapıyı çalarlar, yanlarında hiç kimse olmadan, hatta o kapıdan önce “Nereye gidelim?” diye birbirlerine sorarlar, bütün milletvekili arkadaşlarımız o kapıyı çaldıktan sonra...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben size bir şey daha söyleyeyim mi? Gittiklerinde yemekler değişiyor, yapmayın ya; haberli gidiyoruz, habersizce gidiyor muyuz? Her gittiğimiz cezaevinde o gün yemekler değişiyor ya, yapmayın arkadaşlar ya.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mahmut Bey, elbette idarenin haberi olacak, bizim hangi kapıya gireceğimizden haberi olmayacak, kiminle görüşeceğimizden haberi olmayacak; gittiğimiz yere elimizi kolumuzu sallayarak gitmek değil, önceden idareye bilgi vererek... Teamüller, devletin kuralları, hukukun işleyişi bakımından haber vermeden oraya gitmemizin çok bir mantığı yok.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kanun “Habersizce de gidilir.” diyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, şöyle söyleyeyim: Habersizce de gidilebilir elbette ki.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tabii, kanun öyle diyor yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam ama benim söylemek istediğim şey başka bir şey. Bizim gittiğimiz yerde, nitekim herhangi bir arkadaşım “Şuraya girelim.” diyor, orada kim varsa onunla görüşülüyor, onun dile getirdikleri bu rapora giriyor. Bize önemli veriler sundu zaten bu raporlar, insan hakları bağlamında aşağı yukarı eksiklik de pek kalmadı...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, son söz olarak şunu söyleyebilir miyim ben, bitiriyorum, tartışmayacağım da: Şimdi, Değerli İbrahim Bey sağ olsunlar, ayrıntıları söylediler, dediler ki: “Yani biz aslında buralara ikinci sefer gidiyoruz gerçekten iyileştirmeler var mı, yok mu bunları tespit anlamında.” Bu iyileştirmeler nedeniyle biz teşekkür ediyoruz, gerçekten insan hakları açısından önemli bir çalışma. O zaman, eğer bu tekerrür ediyorsa, bazı sorunlar kangren hâline gelip bir türlü

olmuyorsa o zaman Türk Ceza Kanunu'nun 257'nci maddesi uyarınca bu yetkili ve görevliler hakkında suç duyurusunda bulunmak lazım, bu bir ihbardır aslında. Yani düzenli olarak aynı şikâyetler devam ediyorsa, iyileştirilmiyorsa yapacağımız budur.

Teşekkür ediyorum, iyi çalışmalar diliyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ama “İyileştiriliyor.” diyor yani iyileştirmeler var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Israrla iyileştirilmeyen sorunlar varsa bu, bu olur yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ben İrfan Bey'e söz vereceğim Sezgin Bey.

Buyurun.

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Ben de teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Genel Müdürümüze de hayırlı olsun diyorum.

Bu soruyu da Genel Müdürümüze soruyorum: Bu Silivri 2 No.lu L Tipi'nde her şey güllük gülüstanlık ama 3 No.lu L Tipi'nde ise sıcak su akıyor... Yani raporda olan şeyler, hiç tekrar etmeyeyim, zaman açısından da tasarruf olsun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, buyurun.

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – İki tip arasında neden bu kadar çelişki var, onu sormak istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Siz notlarınızı alın Sayın Müdürüm, daha sonrasında ben size söz vereceğim o konularla ilgili.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Terör kısmını mı diyorsunuz?

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Yani ne olduğunu bilemiyorum ben. Yani ne olursa olsun, neticede oradakiler de insandır.

O zaman tek tek saymaya gerek yok, raporda var bu sorunlar; Genel Müdürümüz aradaki farklılık neden oluyor, onu izah ederse...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Anlaşıldı değil mi Sayın Genel Müdürüm?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Anladım Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – 2 cezaevi arasında bir yerde herhangi bir şikâyet, itiraz, bir talep yok; diğer yerde...

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Çok fazla.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – ...çok fazla var.

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Evet.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, söz sırası Sayın Tanrikulu'nda.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Genel Müdür; ben de hayırlı olsun diyorum. Değerli bürokratları, değerli çalışanlarımızı ben de saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Şöyle, yani ben bu Komisyon raporunu okurken öncelikle mutlu oldum, onu ifade edeyim. Yani sonuçta ayrı siyasi partilerden milletvekilleri, ayrı siyasal tercihlerimiz var ama bu Komisyonun ortak özelliği insan hakları, tutuklu ve hükümlülerin hakları. Yani birçok konuda ayrıştığımız hâlde bu raporda ortaklaşmamış, ortak olmamız, aynı şeyi paylaşmamız en azından hem bu Parlamento açısından hem siyasi deneyim açısından hem de bundan sonrası bakımından bence örnek olacaktır, bunu ifade edeyim. Muhalefet şerhine de baktım, orada değerli tespitler var gerçekten yani yapıcı eleştiriler var. Dolayısıyla böyle bakmak lazım.

Tabii öteden beri cezaevlerindeki insan haklarıyla ilgiliyiz milletvekilliğinden önce de. Şimdi, bu raporu okuduğumda ve Komisyonun önerilerine baktığımda gerçekten çok önemli yani bizim “Sistematik insan hakları ihlalleri var.” dediğimiz ihlaller var raporda. Biz yaklaşık dört yıldır buradayız, dört yıldır bu tespitleri yapıyoruz ve ağır ihlaller var yani.

Şimdi, biraz önce İrfan Bey ifade etti, 2 No.lu cezaevi muhtemelen adli tutukluların kaldığı cezaevidir. Yani şikâyetlerini belki iddia etmede, ortaya koymada çekingenlik göstermişlerdir. Böyleyse bir sorun yok ama eğer 2 No.lu ve 3 No.lu cezaevinde, aynı kampüs içerisinde bu kadar ayrı uygulamalar varsa burada başka sorular da akla gelir. Hani acaba tutuklular siyasal tercihlerine veya aldıkları cezaya göre ayrı bir muameleye mi tabi tutuluyorlar? Bunun da ayrıca araştırılması lazım çünkü aynı kampüs içerisinde, aynı besin değerleri, aynı ortam, aynı hava, aynı teneffüs, aynı görüşme süreleri; birinde hiç şikâyet yok, birinde ise çok sayıda şikâyet var ve ciddi şikâyetler var. Bunun Komisyonumuz tarafından ve bürokrasi tarafından ayrıca değerlendirilmesi lazım. Yani uygulamadan mı kaynaklanıyor yoksa oradaki tutuklu ve hükümlüler gerçekten iddialarını ortaya koymaktan çeşitli nedenlerle çekiniyorlar mı? Bunun ortaya konması lazım.

Şimdi, ben yaklaşık dört yıldır her hafta saat on birde beş, altı dakika özellikle de cezaevlerinden gelen şikâyetleri kendi sosyal medyamdan aktarıyorum; birçok alanda şikâyet geliyor, tam da bunlar geliyor, bu şikâyetler geliyor bize de ya yakınlarından ya avukatlarından veya doğrudan doğruya tutuklu ve hükümlülerinden... Mesela -yani biraz önce uyardım ve kayda geçti- Kürtçe kitap gönderilmesine öncesinde izin verilirken son bir yıl içerisinde bu kitaplar ellerine ulaşmadı. Mesela, sayımların oturularak yapıldığı ancak zaman zaman sayımlarda kötü muameleye maruz kalındığı, bazı dilekçelerin işleme alınmadığı, keyfi disiplin cezalarının verildiği...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gerçi yabancı tutuklulara yabancı kitaplar...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – TRT 3 TBMM TV yayınının 3 No.lu cezaevinde olmadığı, hücre cezalarının infaz edildiği odaların çok pis olduğu ve yaşamaya elverişli olmadığı, kurumda bulunan sağlık ünitelerinin temiz olmadığı, gelen mektupların belli kısımlarının karalandığı, mektupların içeriğine müdahale edildiği -şu çok önemli- ziyaretçilerin güvenlik soruşturmasından geçemedikleri gerekçesiyle görüş yaptırmadan geri gönderilmesi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – E, tamam ama bu normal değil mi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Güvenlik soruşturması ne demek ya?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Güvenliklerini demiyor musunuz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, hayır; güvenlik soruşturması. Güvenlik değil, herkes güvenlikten geçiyor, biz de geçiyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Var mı böyle bir şey Sayın Genel Müdürüm?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Cevaplayayım mı Sayın Başkanım?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet, yani bunun gibi gerçekten çok ağır ihlaller var. Yani annesiyle, babasıyla görüşecekse; annesi, babası daha önceden hükümlüyse, tahliye olmuşsa, herhangi bir gerekçeyle nasıl çocuğuyla görüşmez, herhangi bir nedenle veya çocuksa, annesi oradaysa nasıl görüşmez? Yani, bunlar çok ağır iddialar ve bu iddialar Komisyonumuzun görüşüne de büyük oranda dönüşmüş durumda, tavsiyelerine dönüşmüş durumda. Bu diğer cezaevlerinin şikâyetleriyle birleştirildiğinde, gerçekten ciddi yani bizim üzerinde çok ağırlıklı durmamız gereken bir tablo ortaya çıkıyor.

Bir de bundan önceki rapor var; önceki raporu da biraz sonra karşılaştırırız tekrar, yeniden karşılaştırırız. Hani, belli alanlarda ilerleme kaydedilmiş olabilir ama ben öyle tahmin ediyorum ki büyük oranda, bu alanlarda önemli adımlar atılmadığı konusunda benim kanaatim var, en azından tutuklu ve hükümlülerden aldığım bilgilerle kanaatim var. Biz burada aynı zamanda bir siyasi denetim yapıyoruz, ortak bir biçimde, ortaklaştığımız konular var. Dolayısıyla, bu siyasi denetimin bir yere varması açısından, bu raporların -geçen oturumda da söylemiştim- takipçisi olması gereken bizim, yani “Yazdık, gönderdik.” değil. Bunu uygulamayan varsa, yerine getirmeyen varsa -infaz koruma memurundan cezaevi müdürüne kadar kim varsa- bunların gereğinin yapılması lazım. Bunu kim yapacak? Biz önereceğiz, iktidar yapacak; böyle olması lazım ancak böyle...

Şunu söyleyelim, bakın, bir kez daha söylüyorum burada, daha önce de söylemiştim: Cezaevlerindeki insan hakları ihlalleri rejimin karakterini ortaya koyar yani insan haklarına karşı olan duyarlılığı ortaya koyar; bütün dünyada böyledir. Yani, sokakta veya başka bir yerde insan hakları ihlallerine bakmazlar; ilk önce cezaevlerine bakarlar, orada eğer normalse sonra diğerlerine bakarlar yani bütün dünyada kriter budur. Eğer siz, size emanet edilmiş, sizin devlet gücüyle cezaevinde tuttuğunuz insanlara normal davranıyorsanız demek ki diğer insanlara da normal davranırsınız, insan haklarına saygı gösterirsiniz ama devletin gücüyle, yargının gücüyle içeride, cezaevinde tuttuğunuz insanların insan haklarını ihlal ederseniz dışarıdakilerin haklarını daha da ağır ihlal edebilirsiniz; ölçü budur. Bu nedenle, bu raporların tavsiye bölümleri çok önemli, bunları ciddi takip etmeliyiz, bugüne kadar yerine getirilmeyenler konusunda da hem Komisyonumuza hem de Bakanlığa ve Hükûmete düşen görev, bunların takipçisi olmalarıdır.

Ben çok fazla uzatmayacağım, sizin cevaplarınızı bekleyeceğim.

Raporu hazırlayan, emeği geçen hem arkadaşlarımıza hem Komisyon çalışanlarına çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, biz teşekkür ediyoruz Sezgin Bey.

Şimdi, şöyle, ben birkaç kelime ifade etmek isterim: Bir kere, cezaevlerimizde -şu ana kadar 22 cezaevini ziyaret ettik- sistematik bir şekilde insan hakkı ihlali söz konusu değil Sezgin Bey, bunu açık açık...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – O da benim görüşüm yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sizin görüşünüz. Ben ifade edeyim tabii, ben de Başkanım.

İkinci konu: Raporumuza dercettiğimiz hususların tamamı bir iddia, tamamı. Biz, bize söylenenleri raporumuza dercediyoruz, her dile getirileni dercediyoruz; bunun gerçekliği konusu müphem, biz bunun kararını vermiyoruz. Biz burada siyasi denetim yaptığımız için, bu siyasi denetimi yaparken raporumuza dercediyoruz; iddiaları araştırmak, bunların giderilmesini sağlamak Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz... Takibine, elbette ki dediğiniz gibi, bizim de devam etmemiz gerekir ki zaten mesela Silivri Cezaevine ikinci defa gitmemizin nedeni de bu anlamda takibi gerçekleştirmek.

Şöyle, birkaç kelime daha söyleyeyim: Henry Kissinger’ın hatıralarında çok önemli bir detay var, bütün arkadaşlarımızın dikkatine sunmak isterim. Henry Kissinger hatıralarında der ki: “Biz, dönemin en büyük imparatorluğu olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’ni tankla, topla, tüfekte yıkmadık; elimizde bunlardan daha kullanışlı bir araç vardı, insan hakları.”

İnsan haklarının bugün çok fazla istismar edildiği, hatta insan hakları üzerinden birtakım ülkeleri âdeta sanık sandalyesine oturtmak için çaba sarf edildiği, hatta insan haklarının dünya genelinde kompartımanlara ayrıldığı, Avrupalıların daha fazla insan olduğu gibi bir yaklaşımın olduğu; örneğin, siyah tenlilerin, efendime söyleyeyim, esmer tenlilerin hiç de insan haklarını hak etmediği, sarışın ve mavi gözlülerin çok çok iyi olduğu gibi çarpık bir anlayış var uluslararası düzende de. Ha, şu arada geldiğimiz noktada, özellikle terör suçlularının açık ve net bir şekilde insan haklarını istismar ettiklerini, bunu kullanışlı bir araç gibi gördüklerini ve bu anlamda, bunu... Çok basit, geçtiğimiz cezaevi incelemelerimizde iki yemek aynı; biri memnun, diğeri değil. Bakıyorsunuz, neden? Ya, mutlaka, elbette ki cezaevlerinin sırf cezaevi olması nedeniyle insanlara sağlamış olduğu bir baskı, bir kısıtlama var. Bu kısıtlamanın olması tabii, elbette her kim olursa olsun cezaevinde “Ben burada çok mutluyum, çok konforlu.” demesini de beklemiyoruz biz ama insan haklarının sistematik olarak ihlal edildiğine ilişkin, bizim cezaevlerimizde böyle bir şey biz görmedik. Yani geldiğimiz noktada -ben biraz evvel sözlerimin başında da ifade ettim- bundan yirmi yıl önce, otuz yıl önce konuştuğumuz cezaevi şartları ile bugün konuştuğumuz cezaevi şartlarını yan yana koyun, Türkiye’nin çok çok mesafe katettiğini... Kaldı ki gittiğimiz İsveç cezaevi, arkadaşlarımız gitti, bunu değerlendirdik de burada, kamuoyuna da bildirdik. İsveç cezaevi raporu ile bizim herhangi bir cezaevi raporumuzun insan hakları konusundaki mukayesesini bile bizim kabul etmemiz mümkün değil. İsveç dediğimiz yer, bugün demokrasinin odak noktası, insan haklarının optimum seviyede yaşandığı iddia olunan yer ama hangi şartlarda cezaevlerinde yaşadıklarını da o raporda gördük biz. Haksızlık etmeyelim, bir iyi niyet var Komisyonumuzda da idaremizde de.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bana hitaben mi söylüyorsunuz?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yok yok, ben konuşuyorum.

İdaremizde de bir iyi niyet var. Elbette ki eksiklerimiz var, bunu inkâr edemeyiz, elbette ki daha iyi olmamız gerekiyor ama cezaevlerimizde sistematik işkence, kötü muamele yok arkadaşlar. Bunu kim diyorsa bilemiyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Fıtratımızda yok bizim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şöyle de bir şey söyleyeyim: Mesela, detaylı arama konusu, zatualiniz de defalarca kürsüden dile getirdi, “Bu bir işkence.” dediniz. Ya, detaylı arama konusu Venedik Komisyonunun raporunda var, uluslararası bütün cezaevlerinde uygulama konusu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları var. Detaylı arama olacak arkadaşlar; bu, cezaevindeki güvenliğin sağlanması ve orada bulunanların can güvenliğinin ve her türlü güvenliğin sağlanması bakımından çok değerli ve önemli çünkü bunun zaman zaman ortaya çıkan sonuçları da var. İnsanların değişik yerlerinde değişik şeyler sakladığını da biliyoruz. Onun için, bu anlamda, biz siyasi denetim bakımından elimizden gelen her şeyi yapıyoruz. Gerçekten objektif davranmaya çalışıyorum bu konuda çünkü insan hakları meselesi siyasetüstü bir mesele ama her ne olursa olsun istismara açık bir mesele; zaman zaman istismar edildiğini, bunu görüyoruz ama istismarın da önüne geçmek bu Komisyonun görevi, düzeltmek, geliştirmek, korumak olduğu kadar istismar konusu olmaktan çıkarmak da bu Komisyonun görevi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bakınız, şöyle bir şey var, sadece bir şey söyleyeceğim, dağıtmak istemiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Mesela, Genel Müdürümüz bize son bir yıl içerisinde... Buraya takıldığım için söylüyorum. 3 Nolu L Tipi Cezaevinin...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Pardon, mikrofonu açayım.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Mesela, gerçekten böyle bir şey yoksa eğer, yanlış olduğunu çürütelim, kayıtlardan çıkarın, “Şu tarihlerde, işte, şu tutukluya şu kitap verilmiştir.” deyin yani. Bugün veremezsiniz ama daha sonra bildirin, paylaşın, kayıtlardan paylaşın yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam, doğrudur.

Peki, şimdi, söz sırası...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Fatma Hanım’ın.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım’a mı söz vereyim, feragat mı ediyorsunuz sıranızdan.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Feragat değil, Fatma Hanım benden önce düğmeye bastı.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sıranızdan feragat ediyorsunuz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle: Bence sıra Fatma Hanım’da, sonra bende diye düşünüyorum Başkanım.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yok yok, sıra kimdeyse öyle Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım, buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, herkese saygılar.

Önemli bir konuyu konuşuyoruz. Aslında, yani Başkanımız “Genel olarak cezaevleriyle ilgili sorunlar var, kapsamlıdır.” dediğimizde bir açıklama ihtiyacı hemen duyuyorlar. Biraz sabırlı olsanız, aslında, raporlarımızın tamamında Başkanım, 22 cezaevi ziyaretimiz var -ben bunun 10-12’sine giden biriyim- üç aşağı beş yukarı, raporlarımıza baktığımızda, sorunlar aynı, tespitlerimiz gerçekten önemli. Komisyonumuzun fedakârlığı... Sonuna doğru da gidiyoruz dönemimizin, bu anlamda zaten Komisyona ilişkin değerlendirmemizi her toplantımızda yapıyoruz. Sanırım, bugün de belki en son toplantımızı yapacağız gibi görünüyor alt komisyon olarak.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Alt komisyon toplantısı yapacağız.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Yine toplantımız olacak, belki de sondur, bilmiyorum, belki de daha...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yok, devam ederiz daha.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Öyle mi? Tamam.

Yani yaptığımız değerlendirmelerde, mesela, tüm tutuklulara gittiğimizde, bazen farklılıklar olsa da üç aşağı beş yukarı cezaevlerinde sorunlar aynı. Tespitimiz sorunların olduğu, ciddi sorunların olduğu. Hatta tavsiye bölümüne baktığımızda arkadaşlarımız yani bizim raporumuz mesela Anayasa’ya atıf da yapıyor, yasalara atıf da yapıyor, uluslararası sözleşmelere atıf da yapıyor ve AİHM’in kimi kararlarına atıfta bulunarak “Bunlar dikkate almalısınız.” diyor aslında tavsiye ederken. Demek ki

Komisyonumuz yer yer bunlara katılmadığını söylese de aslında tespitleri var, onlar da bu sorunları dinliyorlar. O an mesela hiçbir tutukluya “Sen yalan söylüyorsun.” denmiyor, denmemesi de lazım zaten. Bunları dinliyoruz.

Şimdi, bir yemek meselesi var. Ben Karadeniz’e gittim, hiçbir yemeklerini yiyemedim mesela. Yani yemek en masumdur Başkanım. Yani bir tutuklu şunu demiş, bir tutuklu bunu demiş; bu ayrı. Mesela Silivri’de en sevdiğim şey çocuklara yatak veriliyor olması. Fakat mesela 18 kadın var, 3 çocuk var; o çocuklar ağladığında 18 kadın birden ayakta, hepsi yani böyle bir durum da gördük orada. Çok aşırı kalabalık. Kimi koşullarda şu deniliyor, kimi koşullarda bu deniliyor. Evet, kimisi yani mesela çocuklu anneler çocuğuna verilen bir bardak süt eksilmesin diye hiçbir sorunu anlatmayabiliyor yani “Çocuğum zarar görmesin.” diye imtina edebiliyor. Yani bütçe görüşmelerinde de bunu, orada yaptığımız tespitleri uzun uzun konuşacağız ama Sayın Başkan, gerçekten ciddi sorun var. Fakat ben size yine söylemiştim, Sayın Başkanımıza da dedim; tespitler iyi de Tevkifevleri Müdürlüğünün açıklamasından sonra hemen ikna oluyoruz.

Şimdi, Teklifevleri Müdürü Sayın Enis Bey çok cezaevi ziyareti yaptı -yani göreve geldiğinden beri sosyal medya üzerinden de takip ediyorum- incelemelerde bulundu; çok iyi. Umarım, dilerim, oradaki... Artık münferit mi diyelim, sistematik mi diyelim ben bunu geçtim, bir kenara bırakıyorum; işkence var, şunu bunu bir kenara bırakıyorum, kötü muamele var, hak ihlali var. Görüyoruz arkadaşlar, kimi idareciler kendini orada kral ilan etmiş yani. Mesela birisi “İstedığımız zaman idareye ulaşabiliyoruz.” derken başka bir cezaevinde “En büyük sorun muhatap bulamıyoruz.” denilmekte. Dedğim dedik deyip kapıyı kapatıp gidenler var mesela. “Bilerek tahrik etmeye çalışan, kötü muamele eden var.” diyenler var. Mesela hepsi şunu söylüyor: “Aramalarda eşyamız dağıtılıyor.”

Şimdi, arkadaşlar, Türkiye’nin mevcut bulunduğu konjonktürel yapı değişmediği sürece ben cezaevinde kimi sorunların düzeleceğine inanmıyorum. İnsan hakları alanında Avrupa şudur budur, benim umurumda değil, ülkem beni ilgilendiriyor. Şu anlamda: Elbette ki bakacağız dünya ölçeklerine bu anlamda ama ülkeme ben bakarım, ülkemi biraz kıstas alırım. İyileşme var mı, yok mu? Evet, son gittiğimiz cezaevinde yemek iyi çıkmıştı, “Bir haftadır iyi çıktı.” dediler. Buysa iyileştirme yani... Mesela, bizim en büyük sorunumuz yaşam hakkı ihlali. Bizim cezaevlerimizden son bir yılda 69 insan -yani şu ana kadar da üstelik, ekim ayına kadar- 69 cenaze çıkmış. Şimdi, biz bunu bilmez miyiz -çok iyi hukukçularımız da var- orada yaşanan her ölüm şüpheli ölüm değil mi, intihar özellikle? Mesela Silivri’de adli tutukluların hiçbirisi demedi “Bizim bu koşullarımızda bir insan öldü, öldürüldü.” Her neyse, şaibeli... Herkes bu meseleyle ilgilendi, Ferhan Yılmaz’la. 9 Nisan 2022’de “Kalp krizi.” denildi, sonra bizler açıklama yaptık, Tevkifevleri açıklama yaptı “Kalp krizi.” dedi fakat ailesi ziyarete gittiğinde yoğun bakımdaki görüntülerini yayınladılar, üst dudağı patlamış. Şimdi, kalp krizi üst dudağı patlatıyor mu? Bilmiyorum yani yok böyle bir şey; bilmiyorum derken yok böyle bir şey, tıbben yok böyle bir şey. Bir sorun var. Ne denilebilir? Hem Komisyonumuz hem Tevkifevleri “Sorumlular hakkında gerekli incelemeler yapılacaktır. Bu olay aydınlatılana kadar, sorumlular varsa yargılanana kadar gereği yapılacaktır.” deme yerine bunu gündeme getirenlere yüklenme var. Genel Kurulda birbirimize giriyoruz “Sen şunu dedin.” diye. Hadi Genel Kurul ayrı, siyasi atmosfer farklıdır orada, mesela... Ama biz Tekirdağ’a gittiğimizde 3 kişilik bir koğuşta şunu söylediler: “Bu cezaevinde bizim yanı başımızda bir arkadaşımız intihar etti; Vedat Erkmen, 19 Aralık 2021’de.” Ama bunlar söyledi bize; Silivri’de adli tutuklular söylemiyor bunu, işte, bazı şeyler söylediler. O adli tutuklular biraz böyle şeyleri çok karşısına almama falan vesaire... Neyse, çok şey yapmayayım onlara da ama söylemiyor olmaları bu sorunu ortadan kaldırmıyor. Mesela, burada dediler ki: “Ajanlık dayatmasında bulundular ve bu arkadaşımız da intihar etti.” Şimdi, aynı vakaya benzer bir tanesi Van’a gittiğimizde de orada karşımıza çıktı; işte, tutuklunun oradan alındığı, operasyonlara götürüldüğü vesaire. Sayın Başkan,

dediğiniz gibi bunlar iddiadır. Ama mesela, biz kadın örgütleri olarak da şunu yaparız: Cezaevlerinde bir kadın intiharı yaşanmışsa bakın, hemen şunu araştırırız, intihara götüren nedenler nedir acaba? Şimdi, yapılması gereken bu, Vedat Erkmen intihar ettiyse eğer ki büyük ihtimalle intihar etmiş yani birçok böyle şey var. Baktığımızda, genellikle tekli hücrede kalanlar... Mesela biraz sonra biz toplantıya gideceğiz, çok vahim şeyler çıktı bir öncekinde, son yaptığımız ziyaretlerde bazı cezaevlerinde. Ağırlaştırılmış, toplu koğuşa getirmişler... Bir "tweet" atan ya da bir okulda öğretmenlik yapan ya da daha davası Yargıtaya bile gitmeyen insanlar tek kişilik hücrelerde tutuluyor, mesela son yaptığımız cezaevi ziyaretinde bunlar var. Mesela, bu ağırlaştırılmış, tekli hücreler vesaire; bunlar da ayrı bir problem.

Gözlem kurullarının keyfiyetçi yaklaşımı ayrı bir şey ve bizim huzurumuzda söylüyorlar arkadaşlar yani herkes bunu söylüyor. Mesela, adli tutuklu da diyor: "Ya, kurs açılın, ben ona gitmek istiyorum, ben iyi hâlli görünmek istiyorum." Şimdi, pandemiden sonra birçok alanda hakların askıya alındığını, kısıtlandığını hepimiz görüyoruz arkadaşlar. 22 cezaevinde de özellikle pandemiden sonra benim gittiğim dönemlerde hepsinde mesela herkes şunu söylüyor: "Biz kurs istiyoruz." Silivride o tıks tıks olanlar, o üst üste gelmiş insanlar artık bir enerji patlaması yaşamak üzereler. Nedir? Enerjilerini, biraz dışarı giderek, yine bir kursa giderek, bazı sosyal aktivitelerde bulunarak bunu akıtmak istiyorlar; bu çok doğal. Devletimiz niye bunu yapmıyor? Biz niye bunu yapmıyoruz ya da bunun çalışmasını niye yapmıyoruz? Aç bir saz kursu, insanlar saz öğrensin; resim kursu aç, bilmem ne ne... Ama orada da benim okuduğum, anladığım nedir? Diyebilirsiniz ki: "Niyet okuyorsun." Özellikle ayrı ayrı koğuşlardaki bu siyasi, sizin "terör" dediğiniz politik tutuklular her neyse olur ki bir araya gelirler, birbirlerini görürler, sohbet ederler diye tedbir alınıyor; bana göre o. Niye açmıyoruz? Açılmış, yürüten kurslar pandemiyle birlikte askıya alındı. Orada üst üste gelen tutukluları yani bunları ısrarla niye bir aktiviteye yönlendirmiyoruz? Beceri kazansınlar, bir yetenek kazansınlar, sosyalleşsinler. Gerçekten pandemiyle birlikte bunların askıya alındığını görüyoruz.

Sayın Başkanım, konumuzun dışında, şunu... Sayın Tevkifevleri Müdürü Bey burada. Yani bazı cezaevlerinde açlık grevi var. Şimdi, açlık grevine karşı bizim Komisyonun kimi üyeleri çok hassas ve orada bulunan haklarıyla ilgili... Bakın, Öcalan'la ilgili açlık grevine girildiği dönemler olmuştur ama bu değil, bunlar değil. Bu tutukluların... Mesela, biz biraz sonra yine değerlendireceğiz diğer alt Komisyonda. Yani, arkadaşlar, şunların hepsi cezaevinden, özellikle Bolu'dan, Dumlu'dan, Tarsus'tan gelen mektuplar ve bunlar sadece Grup Başkan Vekillerimize, birkaç tane de bana gelenlerdir; bazı yerlerde açlık grevi var. Sayın Tevkifevleri yetkilisinin de yanında, Komisyon Başkanımızın da yanında, "Biz devreye girsek." dedik, bazı istekleriniz olur da bazıları olmaz... "Bazılarını böyle karşılıklı sallasak bırakır mısınız?" "Gözden geçirebiliriz." dediler. Şimdi, ben tabii "Bunlarla pazarlık yapmam, devlet pazarlık yapmaz." noktasındaysak sorunlar çözülüyor ve arkadaşlar, artık ağır hasta tutukluların cenazelerinin önümüzdeki dönemlerde tek tek çıkarılacağı görülüyor.

Kelepçeli muayene, ağız içi arama, çıplak arama, eşyaların arama sırasında dağıtılması... Ben bunların konjonktürel olarak, içinde bulunduğumuz süreçle doğrudan bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de biraz iyileşme, insan haklarına yönelimizi tümüyle döndürme durumunu yaşamazsak ki cezaevleri gerçekten orada yaşanan hak ihlalleri anlamında bir ülkenin kötü yüzüdür ve orayı düzeltmeye dair bir odaklanma olmazsa gerçekten bu sıkıntıları bizden sonraki dönemlerde de hep tartışabiliriz. Ben Tevkifevleri Genel Müdürünün bu çabalarını olumlu görüyorum. En azından kendisi diyaloga da açık, şahsını söylüyorum ama şunu söylemek isterim: Bütün bu uygulamalar Tevkifevlerinin denetiminde yapılmış şeylerdir. Bu raporlara geçen, tutukluların bize ilettiği aşılmayan sorunlar... Mesela, elektrik meselesi bize basit gelebilir ama tutuklular için büyük bir külfet bu. Bunda bir iyileşmeye doğru... En azından gündeme alıyor olmamız falan elbette ki bunlar önemli. Bir

tutuklu için bir kaşık yemeğin bile tabağına fazladan girmesi çok önemli, bunları küçümsemiyorum ama gerçekten ciddi hak ihlalleri var. Tevkifevleri de sözü alıp “Efendim, terör, şudur budur.” Biz de ya, öyle mi? Öyleyse, tamam, haklısınız noktasına gelmeyelim, bunu yapmayalım. Tevkifevleri Müdürlüğü bize şunu söylesin: “Evet, hak ihlalleri var -bunda hemfikirsek- bazı yerlerde bizim bilgimiz dâhilinde olmayan, bazı memurlarımızın bilgimiz dışındaki uygulamalarını duyduk, görüyoruz, ya da biliyoruz. Bunların üzerine giderek, aşarak cezaevlerindeki hak ihlallerini bu ülkenin gündemine, üst Komisyonların gündemine çok getirmemeye itina ederiz.” gibi bir şey söylemesi lazım, yani naçizane önerim, takdir kendilerinin. Yani bu olmadığı sürece şu tutuklu şunu dedi, bu tutuklu... Yani bir yerde çocuğuna ayrıca bir yatak verilirken bir yerde de 2 çocuklu annenin “Hayır, yemeğimi de çocuğumla paylaşıyorum, yatağıma da çocuğumla paylaşıyorum.” dediği yerleri de gördük arkadaşlar. Öbürü çok iyidir; tek yatak verilmesi, yemeğin verilmesi, bazen sütün, çocuğun besleneceği gıdaların verilmesi iyidir ama şu da iyi değil: Şu tutuklu şudur, şu tutuklu bundan yargılanıyor gibi bir duruma gidersek hakikaten bu sorunları tartışmaktan artık biz de bıkarız siz de bunları dinlemekten bıkmaya noktasına gelirsiniz diyorum.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ederiz Sayın Kurtulan.

Ali Haydar Hakverdi, buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Oturma düzeninden başlayayım. Eğer Meclise göre oturmamız gerekiyorsa ters tarafta oturuyoruz yani iktidar Başkanın solundan başlar. O yüzden grupta da bir oturma düzeni var mı bilmiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Burada bir oturma düzenimiz yok.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani özellikle Komisyonla böyle eğer Genel Kurula göre oturacak ters oturuyoruz arkadaşlar, haberiniz olsun sadece buranın oturma düzeni var. O yüzden oturma düzeni bence şaşırtmasın ama Komisyonumuzdan da kaynaklı bir oturma düzenimiz var. Biz iyi bir Komisyonuz, biz uyumlu bir komisyonuz gerçekten.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İki Çorumlu yan yana geldiniz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Efendim?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İki Çorumlu yan yana geldiniz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Olabilir, öyle bir özellik de var evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ne güzel şeyler söylüyor.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Komisyonumuz gerçekten uyumlu, iyi bir Komisyon.

Şimdi, o yüzden bizim başlarda muhalefet şerhimiz vardı -ben dört yıla yakındır bu Komisyondayım- uzmanlara itirazımız vardı, gittiğimiz cezaevlerinde bazen “Kiminle görüşeceğiz, bu sayı böyle mi?” diye ufak tefek tartışmalarımız vardı ama bakın, şimdi bunların hiçbirisi yok Komisyonumuzda ama başka bir sıkıntı var, onu sonrasında söyleyeceğim.

Biz gidiyoruz, gayet uyumlu gideceğimiz cezaevlerini beraber belirliyoruz hangi cezaevine gidelim diye. Sonra cezaevine gittiğimizde örneklememiz de artık bir standarda girdi. Biz içerideki mahkûma hangi suçtan buradasın veya ne kadar cezan var diye asla sormuyoruz ama suç nevelerine göre farklılık gösterdiği için biz o suç nevelerini belirleyip ayrı ayrı ayrı hücrelere veya koşullara giriyoruz, örneklemeyi de doğru yapmaya çalışıp doğru bir sonuç elde edelim diye. Bu çabamız da oturdu, hiç

tartışmıyoruz bu konuda. Ve raporlamaya gelince de ilk raporlarda uzmanlarımızla da konuşmuştuk, tartışmalar da olmuştu, artık tartışmıyoruz çünkü ne soracağımız bile 22'nci cezaevinden sonra belli oldu, standarda geldi. Aa, şu soruyu da sormayı unuttuk şeklinde davrandık ve orada dinlerken de şimdi bu tutanağa geçiyor, bu gerçek mi, değil mi, biz onu sormuyoruz. Tutanağa hepimizin duyduğu şeyleri geçiyoruz, bu da güzel bir şey, idare olmuyor. Şimdi ayrı biri bireysel bir yerde konuşuyorsa diyoruz ki: Ya, bak orada konuşuyorsun, belki bir şey söyleyecek ama o tutanağa geçmeyecek, biz sessizliği sağlayalım, birlikte konuşalım diyoruz ve tutanakta uzmanlarımızın ve hepimizin duyduğu şeyler kayda geçiyor. Çözümler de standarda bağlandı ama buradaki sıkıntı yol almakta.

Şimdi, Başkanım, şöyle karşılaştırıyorsunuz, siz diyorsunuz ki: “Eskiden cezaevleri işte berbattı, şöyleydi, bizim dönemimizde iyi oldu.” Kabul ediyorum ama yahu zaman iyileşiyor, çağ iyileşiyor. Şimdi biz bu karşılaştırmayı nasıl yapıyoruz? Sizin eleştirileriniz o: “CHP çöp, CHP çamur.” Hani belediyeler üzerinden söylediğinizde biz de diyoruz ki: Ya, siz 80’leri, 90’ları söylüyorsunuz. Bugün bir büyükşehirde, bir büyükşehre gittiğinizde hangi ilçede ailenizle zamanınızı geçiriyorsunuz, iyi vakit geçiriyorsunuz, rahatsızsınız? CHP’li ilçelerde. Hani böyle örneklemeler. Bence kıyaslamayı çok geçmişle yapmayıp bugün ne yapabiliriz? Evet, mesela benim en büyük aklımda kalan şey, ilk Sincan Cezaevine gittik, sular çamurlu akıyordu, o çamurların akmasını değiştirdik ya, su boruları değişti, benim için çok ciddi bir iyileştirme o.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Camlar...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ya da camlardaki o kalın şeylerin kalkması ki en son Espiye’ye gittiğimizde de vardı, orası daha boğucuydu, mesela onların da kalkması lazım. Onu da bir güvenlik gerekçesiyle ama güvenlik öyle ağır basmış ki içerisi kapkaranlık, aydınlık girmiyor, güneş girmiyor yani onların kalkması lazım. Ya da bazı yerlerde tel örgüler var, bazı yerlerde kamera var, yok, tel örgülerin olduğu yerlerde top verilmiyor. Ya, mahkûmlar o arada top istiyor “Ya, top oynayalım, sosyalleşelim.” diyor, top yok mesela. Niye? “Güvenlik gerekçesiyle tellere değer, orada algılanır ya da duvar çürür, duvar dökülür.” diye. Ya, bu denge öyle bir güvenlik açısından ağır basmış ki insan hakkı ve sosyalleşmeyi unutmışlar bazı yerde. Top, hani sosyalleşecek, zaman geçirecek, oynayacak, onun için o kadar önemli ki o top ama sıvalar dökülür ya da o tel örgüye değer, oradan hassasiyet gelişir diye verilmiyor. Güvenlik çok ağır basmış ve bunları değiştirmeye çalışıyoruz.

Şimdi, 10 madde, ben Genel Kurulda da saydım. Başkanım, 10 madde sayıyorum. İşte işe bedelleri diyoruz, uygulama farklılıkları diyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Say onları Ali Haydar Bey.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Koğuş içerisinde de -söyleyeyim- farklılıklar var yani uygulama birliği yok. Geçtik cezaevleri arasında, cezaevi kampüsünün içerisinde, cezaevleri arasında bile uygulama birliği yok. Kitap sayıları farklı farklı veriliyor, Espiye’de 3 kitap alanlar varmış, bazı yerlerde 10 kitap deniliyor. Koğuşun kalabalıklığı, yangın ihtimalleri falan ama bazı yerlerde de çok kalabalık, bu da çözülmeli. Diyarbakır boştu gittiğimizde, Silivri doluydu mesela. Niye boştu? Güvenlik gerekçesiyle.

Veyahut sevkler, hâlâ devam ediyor, pandemi dedik, pandemi bitti, sevkler açılmadı. Muayene, hastaneye sevk, kelepçeli muayenede -Başkanım söyledi- hâlâ bir adım atamadık ama hep sorun, hep yazıyoruz bunları. Bin hükümlüye 1 doktor düşüyor, bunu değiştirelim dedik ya, Sağlık Bakanlığıyla bu protokolü değiştirelim dedik, dört yıldır söylüyoruz, bir adım atılmadı.

Sürelî, süresiz yayın, yasak kitap, Kürtçe veriliyor mu, verilmiyor mu, hâlâ bunu tartışıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sırf Kürtçe değil, yabancı dil de verilmiyor.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ya, bir yayının verilmeme gerekçeleri neye göre belirleniyor? Yani bunda bile bir birlik yok, bunun bir birliğinin sağlanması lazım. Yani yayın yasağı varsa vermeyelim ya da bir inceleme komisyonundan geçiyorsa, evet, Kürtçe, içinde ne yazıyor -biliyorum kaygı- o zaman bunun bir değerlendirilmesi lazım, ön bir değerlendirmeye tabi tutulup Kürtçenin verilmesi lazım. Bir yasaklık, bir aykırılık, bir iletişime dair bir kaygı varsa bakmak, yasaklılık da yoksa verilmesi lazım. Yani o kadar basit şeyler ama hiç ileri gitmedi.

Şimdi, arama ve sayımlarda bazı cezaevleri iyi, bazı cezaevleri diyor ki darmadağın ediyorlar. Öyle bir arıyorlar ki bu baskı mıdır? Mesela hani sistem tartışması yaptık ya, sistematik işkence var mı? Biz bunu değiştiremezsek bu tartışmaya devam edebiliriz. Sistematik olarak aramalar darmadağın edilerek yapılmaya devam edilecekse, bir düzenleme yoksa ve her şikâyeteye dair bunda bir iyileştirme yoksa bu sistematik işkence tartışması devam eder yani işkence sadece etini sıkamak değil, o aramayı her seferinde öyle yapıyorsanız ve düzeltmiyorsanız “Bu, sistematik işkence sayılabilir.” tartışması devam eder.

Ya da ziyaret süreleri... Ya, geçen yıl değiştirdik ziyaret sürelerini, hâlâ farklı farklı uygulanıyor. Neye göre uygulanıyor biliyor musunuz? Cezaevinin büyüklüğüne, personel sayısına göre aslında. Personel sayısı azsa, yetersizse -o mahkûmu yeteri kadar- diğer mahkûmun hakkından geçmemek için biraz daha kısaltıyor. Hani siz yarım saat ve bir buçuk saat arasında düzenleme yaptınız, çok itiraz ettim, ben dedim ki buna: Bunu bir saat yapın, sabit olsun ama o zamanki Genel Müdürümüz kapıda “Olmaz, uygulayamayız, yeterli personelimiz yok, ona göre bir esneklik sağlamamız lazım.” dedi. Hâlâ kırk beş dakika uygulanan yerler var, bir buçuk saat uygulanan yer görmedim. Ya, mahkûm yakını iki günlük yoldan gelip gidiyor mesela, gerçekten yani Diyarbakır’dan Edirne’ye gidiyor mesela. Ya, o kadar uzun yol, kırk beş dakika açık görüş yapıp geri dönüyor. Burada bile uygulama birliği yok, buna dair bir adım atamadık.

Nakiller, sevkleri söyledim.

Beslenme, mesela, 50 liraya çıktı. Bu, bizim Komisyonun çabasıyla çıkmıştır gerçekten. Enis Berberoğlu Vekilin de bu konuda çok katkısı vardır, ısrarla o da söyledi. En son 50 liraya çıktı, hazıranda 22 liraya çıkmıştı, çok yetersizdi, bu da zaman içerisinde eriyecektir, muhtemelen eriyecektir bu enflasyon oranında ama bu iyileştirme iyi bir iyileştirme. Neden? Aynı şeyi infaz koruma memurları da yiyor aslında ve onlara dair bir iyileştirme olduğunda cezaevinde yemekler de düzeliyor çünkü 22 lirayla hangi besini mahkûma verebileceksiniz? Mahkûm karnını doyuramıyor, beslenmeyi geçtik yani yeterli besini almayı geçtik, karnı doymuyor. Böyle şeylerin de düzenlenmesi için iyi bir adım oldu.

Isınma bazı yerlerde sorun; bazı yerlerde dememeyeyim, genel anlamıyla. Elektrik faturaları, neredeyse her yerde “60 lira ödüyorduk, 300 lira oldu kişi başı.” diyor. Ya, çok ciddi bir fark ve her gittiğimiz yerde bu dillendiriliyor. Siz dediniz ya Başkanım Genel Kurulda ben konuştuğumda “Çözüyoruz onu.” Adım atılmamış. Enerji Piyasası Kurulu Başkanıyla görüştüm -ora düzenleyecek-onun haberi bile yok. “Ya, mahkûmlar ticarethane faturası mı ödüyor? Öyle mi? Mahkûmlar mı?” diyor, haberi bile yok yani bu konuda gerçekten adım dahi atılmamış.

Şimdi, sosyalleşme ve ıslah, ikisi birlikte değerlendirilmeli. Bu 19 Aralıkta, cezaevlerinde ağıltan sonra bir operasyon yapılmıştı. Onların talepleri F Tipine sevkte 10 kapı 10 kilit. Çok pazarlıkları oldu “pazarlık” da denemez bence buna, ölüm oruçları oldu vesaire. Ben tasvip etmiyorum ölüm oruçlarını ama bazı ölüm oruçları da vekilimin dediği gibi... Ya, bazıları diyor ki: “Ben yeniden yargılanmak istiyorum.” Başka talepleri var ama mesela 2 mahkûm vardı -nerede olduğunu şimdi bilmiyorum- tek kişilik hücrede kalıyorlar; Kandıra olabilir. 2 mahkûm hükümleri kesinleşmemiş, ağırlaştırılmış müebbet verilmiş ama hüküm özlü veya yargılamaları devam ediyor, bilmiyorum ama güvenlik gerekçesiyle

tek kişide tutuyoruz. Güvenlik gerekçesi ne biliyor musunuz? Bomba yapmayı biliyorlar. Ya, bomba yapmayı şuradan öğrenebilirsiniz ya, şuradan öğrenebilirsiniz, bu bir gerekçe olmaz yani kişi bomba yapmak istese telefonda bakar. Yani böyle güvenlik gerekçeleri, gerçekçi olmayan, keyfiyete giden güvenlik gerekçeleri var, doğru değil.

Garibe Gezer olayında da öyle. Garibe Gezer, daha önce intihara girişmiş, hakkında bir hüküm kurulmamış, kesinleşmemiş ve daha önce bir intihar meylinde bulunmuş; avukatıyla görüştüm, tek kişilik hücreden 3 kişilik hücreye alınmak istiyor. Ya, zaten psikolojisi bozuk, intihar eğilimi de var, niye yapmadınız? Burada intiharı tartışmıyorum. İşte, burada etkin soruşturmalar da gündeme geliyor Sayın Başkanım.

Kırkkale’de bir olay -toparlıyorum- bu 2017’ydi sanırsam. Bir mahkûmun kolu kırılmış, mahkûm 2020’de ta Anayasa Mahkemesine kadar gitmiş, hak ihlali kararı verilmiş, görüntüler alınmış, mahkûmun kolu infaz koruma memurları tarafından kırılmış ama o zamanki savcılık görüntülere rağmen yani o görüntüye yani orantısız güç kullanma görüntüsüne rağmen takipsizlik kararı vermiş. İşte, bu olayda o savcı takipsizlik kararı verirse benzer olayların yaşanmasının önüne geçemeyiz. Etkin soruşturma yapılmalı. Bakın, görevini yapan, layıkıyla yapan infaz koruma memurluğu desteklenmeli ya da yöneticiler desteklenmeli; yargı çerçevesinde ya da yasalar çerçevesinde görevini yapıyorsa desteklenmeli ama yasaların dışına çıkıyorsa, keyfi davranıyorsa, ekstra bir mahkûma eza veriyorsa bu da etkin olarak soruşturulmalı. Bunu yaptığımız zaman güçlü devlet oluruz; yapmazsak, üstünü örtersek işte bu sefer “Öyle miydi, böyle miydi? İşkence var mıydı?” tartışmaları olur. Doğru yöntem etkin soruşturma.

Van’da söylediler bize; bir intihar, evet, intihar olduğu belli -hani hukukçuyuz, kısmen biliyoruz- ama o intihara sürüklenme sebebi neydi, önlenebilir miydi? Bunlar etkin olarak araştırılrsa cezaevlerinde intihar oranları düşer. Birçok şeyi birlikte yapabiliriz ama sonucu şöyle bağlayacağım: İnfaz koruma memurları hakkında da birkaç söz söyleyeyim, tutanağa geçsin. Gerçekten çok zor şartlarda görev yapıyorlar. Pandemi sürecinde on beş gün boyunca cezaevinde kaldılar, evlerine gitmediler ama talepleri vardı, bakın, kadro talebi vardı. Sözleşmeli ile kadrolu arasında farklar var, bu farklar giderilsin, kadroya alınsın, kadroda ilerleme sağlansın, bir de “Güvenlik işi yapıyoruz.” diyorlar. Evet güvenlik işi yapıyorlar, doğru değil mi? İnfaz koruma memurları güvenlik işi yapıyor ama güvenlik kadrosuna alınmıyorlar. Dört yıldır söylüyoruz bu konuda bir adım atılmadı, bir adım atılmadı, yapmamız lazım. Şimdi, bunu nasıl bağlarız.

En son kapanışta bir soru soracağım. Burada, işte, her şey tamam, bizim muhalefet şerhimiz yok, güzel, her şeyi oturttuk, artık gözü kapalı bu raporu hepimiz yazabiliriz ama sonuç ne? Ne yapacağız yani dört yıldır değişmedi ya, ne yapacağız, ne yapmamız lazım? Ben diyorum ki bunu Meclis Başkanlığı kanalıyla Adalet Bakanlığına bir sonuç bildirgesi olarak göndereyim, “Taleplerimiz budur.” diyelim, oturup bunu çalışalım, tartışalım, saatlerce tartışalım ama diyelim ki: “Evet, oy birliğiyle aldığımız şu kararlar, Adalet Bakanlığından bunu istiyoruz.” deyip Meclis Başkanlığımız kanalıyla yazalım, sonuç alalım, ilerleyelim. Yoksa benzer raporları yazmaya devam etmenin kıymeti yok.

Son olarak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Soru...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hemen -son olarak sorum- eksik bir şey kalsın...

Tamam, son olarak şöyle bir şey mahkûm yakınlarından geldi: Bize her gelene biz inanmıyoruz, araştırıyoruz, elbette araştırıyoruz gerçekliği var mı diye. Hem mahkûm yakınlarının hassasiyetini de gözetiyoruz burada çünkü gözleri, kulakları içerideki yakınlarında. Biz bir şey söylediğimizde onlar ciddi anlamda telaşlanıyorlar. O yüzden bir gerçekliğini önce bilip ondan sonra konuşmak gibi böyle bir dikkatli hassasiyetimiz var.

Şimdi mahkûm yakınlarından çok yoğun geldi. Bir televizyon kanalı kaldırıldı, yerine bir televizyon kanalı konuldu ve bütün cezaevlerine bir bildiri şeklinde kâğıt verilip “Şu kanal kaldırıldı, bu kanal konuldu, yarın sabah bilmem kaçta da Adalet Bakanımız bu programda konuk olacaktır.” diye mahkûmlara bir gün önceden yazı dağıtıldı mı? Bu çok önemli bir şey. Niye? Mahkûmlara böyle bir yazı dağıtmak ne demek? Mahkûmun umudu zaten af. Dillendiriliyor, 2 siyasi parti konuşuyor, diyor ki: “Af tartışması var.” Ya, bunu mahkûma yapamazsınız mesela. Düşünsenize, mahkûmun yerine koyun kendinizi. “Adalet Bakanı ne diyor? ‘Af’ mı diyecek? Eyvah! Böyle bir bildiri geldi, ‘iyi’ mi diyecek, ‘kötü’ mü diyecek?” Sabaha kadar uyumamıştır. Böyle bir bildiri dağıtıldı mı? Dağıtıldıysa kimin talimatıyla dağıtıldı? Onu da açıklıkla bilmek istiyorum.

Sabrınız için teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, Ali Haydar arkadaşımıza çok teşekkür ediyorum öncelikle. Çok önemli şeyler söyledi aslında Sayın Genel Müdürüm.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bana etmiyor musun Başkan?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Size de ediyorum, tabii ki canım yani.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bana etmiyor musunuz?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Size de ediyorum, herkese teşekkür ediyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Niye kıskanıyorsunuz hemşehrimi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu da benim teşekkürümün ne kadar değerli olduğunu gösterdiği için hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun. Biz iyi bir Komisyonuz.

Şöyle: Birincisi, ya, hakikaten bu standart sağlama meselemiz var. “Şu cezaevinde bu standartlar var, bu cezaevinde bu standartlar var.” Bu belli ki cezaevi koşulları, cezaevi yönetimi veyahut işte mahkûm profiliyle alakalı bir şey ama her ne olursa olsun bu standardı sağlamak... Hiçbir şey, bunlardan hiçbir tanesi, ne mahkûm profili ne cezaevi idaresi ne fiziki koşullar etkili olmaması gerekir. Bu birincisi çünkü bu eşitliğe de aykırı.

İkincisi, özgürlük ve güvenlik dengesi. Bizde şöyle bir yaklaşım olur genelde, bunu burada söyleyeyim: Yani memur arkadaşlar, görevli arkadaşlar ne risk alayım ne başıma bir iş gelsin endişesiyle mümkün oldukça risksiz iş yapmak isterler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İnfazın temel ilkesine aykırı Başkan.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dolayısıyla, burada arkadaşlarımızın biraz keyfilliğe kaçmadan hakkın özüne dokunacak bu yaklaşımlarının önüne geçmek lazım çünkü bir adamın hakkı varsa o hakkını sonuna kadar kullanırmak zorundayız. Yani riski var ya da yok bu başka bir şey ama hakkı var, kanunen tanınmış hakkı var. Dolayısıyla, bu arkadaşlarımızın bu keyfilliğini de bir şekilde sınırlandırmamız... Bu eğitimle olur, başka şekilde olur, ödülle olur; nasıl olarsa bunu siz bileceksiniz. Bunun mutlaka çözülmesi gerekir.

İkinci bir konu tabii, etkin soruşturma meselesi. Etkin soruşturma meselesi her şeyden önce iç barışın temini bakımından çok çok önemli, cezaevlerindeki iç barışın. Yani sonuçta, orada çok sayıda hükümlü, tutuklu var; birinin başına herhangi bir şekilde, bir keyfi tutum nedeniyle veyahut kasten,

neyse, görevli tarafından bir şey gelmişse bilecek ki bunun karşılığında -hem görevli bunu bilecek hem mahkûm bunu bilecek ya da tutuklu bunu bilecek- etkin bir soruşturma gerçekleştirilecek, burada kurul refleks verecek; aksi taktirde bu, oradaki barışı da zedeleyecek nitelikte.

Diğer başka bir konu: Sayın Genel Müdürüm, o elektrik meselesini çözün yani nasıl çözecekseniz çözün ama çözün yani bu, doğru bir şey değil. Ya, buralar fabrika değil, buralar işletme değil, buralar cezaevi. Sonuçta bu adam burada bulunuyor ve buna ihtiyacı var ama siz diyorsunuz ki: “Bu, işte bu tarifieden uygulanacak.” Bunun mantığı da yok açıkçası.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Şu olabilir mi? Şimdi aklıma geldi yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bir saniye...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Mesela, bu cezaevlerinde atölyeler var ya, acaba o atölyelerden...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, hayır, şimdi...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Atölyenin parasını benden niye alsın arkadaş?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Haklısınız, bir şey demiyorum. Onu ayırmak lazım yani eğer öyleyse ayırmak lazım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Başkanım, çok kısa...

Bütün devlet kurumları, bakanlıklar, bunlar ticarethane statüsünde fatura ediyor; bakanlığa ticarethane fatura edildiği için onlar mahkûmlara ayrı yansıtamıyorlar, genel bir düzenlemeye ihtiyaç var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tek bir saat var, tek bir saat.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Doğru, tamam, onu diyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani her nasılsa...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ortak, müşterek saat var Haydar Bey, ortak, müşterek saat.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Koğuş dışlarında var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, bu noktada yani sizin bir adım atmanızı açıkçası bu Komisyon olarak bekliyoruz biz yani bunu bekliyoruz.

Diğer taraftan, Ali Haydar arkadaşımızın söylediği bir şey daha var: Bütün raporlarımızda ortaklaşa meseleler var. Dolayısıyla o, ortaklaşa meseleler üzerinde biz de uzman arkadaşlarımızla bir toplantı yaparak neymiş bunlar, hangi konulara matuf, nasıl bir yol haritası belirleyebiliriz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Suç duyurusunda bulunun, Ceza Kanunu 257’ye göre görevi kötüye kullanma; yol bu. İstikrarlı bir şekilde aynı şeylere devam ediyorsa çözüm bulmak lazım yani cezasız kalmamalı bence.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, neyse. Dediğim gibi, inşallah, bunları bir şekilde çözüme...

En son olarak, bu saatten sonra yavaş yavaş toplantımızın sonuna yaklaşıyoruz.

Sayın Eronat’a söz veriyorum.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Toparlayıcı bir konuşma bekliyorum.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Tamam, peki, çok uzatmayacağım.

Çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun çok önemli işler yaptığına inanıyorum; en azından iyi niyetle yola çıkılıyor ve iyi niyetin neticeleri de alınıyor.

Dünyadaki en büyük sorunlardan biri ölüm korkusudur, güvenlidir; ikincisi açlıktır. En azından 22 lira olan işe bedelinin 50 liraya çıkarılmış olması beni gerçekten çok mutlu etti, en büyük sorunlardan biri çözüldü.

Şimdi, şikâyetlerden biri, Silivri içinde bile kantin fiyatlarının farklılık gösterdiği yani bir tipten öbür tipe geçtiğinizde aynı kampüs fakat kantin fiyatları farklı; mahkûmlardan gelen şikâyetleri söylüyorum.

Görüş masalarının blok olması mahkûmları rahatsız ediyor, “Ailelerimizle konuşurken özelimiz kalmıyor.” diyorlar. Bu blok masalar değiştirilebilir yani bu masalara biraz, yarım metrelik bir mesafe bırakılabilir.

Annelerin en çok taleplerinden biri kreş. “Kreş olursa iyi olur.” denmiş; mesela bebek yaşında 3 çocuk var kreşte.

Cezaevi şartlarına gelince... Şimdi, adli koğuşlar ile siyasi koğuşlar arasında fikir beyan ederken çok büyük farklılıklar var. Adli koğuşlar genelde yemeğin niceliğinden bahsediyor; yemek az, çok bundan bahsediyor ve farklı görüşler sunulabiliyor ama genelde siyasi koğuşlar yemeğin niceliğinden daha fazla niteliğinden bahsediyor; işte, yağlıdır, tuzludur, tuzsuzdur, şöyledir, böyledir. Yalnız, şimdi, bir şey söylendi: “Niye koğuşlar arasında böyle farklar var?” Buna tersten de bakılabilir. Şimdi, adli koğuşlardaki memnuniyetler veya şikâyet olmayan konular siyasi koğuşlarda şikâyet konusu oluyor. Benim kendi şahsi değerlendirmem: Şimdi, düşünün, bir siyasi koğuşta aynı düşüncedeki insanlar bulunduğu için birisi cezaevi lehine veya olumlu bir şey söylediğinde öbür arkadaşları tarafından dışlanır mı, dışlanmaz mı bunu da değerlendirmek gerekiyor yani öyledir diye demiyorum ama ben olaya tersten de bakabilirim. Silivri Cezaevinde çok ünlü iki mahkûmla konuştuk -tabii, isimlerini veremiyorum, bende notları var- bir tanesi cezaevi şartlarından çok memnun olduğunu söyledi, “Keşke mahkemeler de böyle çalışsa.” demiş; sohbet ve spor talebi var.

Yine, çok çok ünlü mahkûmlardan biri, bu hapishane...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O ünlünün kriteri ne? “Ünlü” olmalarının kriteri ne?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kamuoyu tarafından bilinen, tanınan.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kamuoyu tarafından çok bilinen, her gün flaş flaş televizyonlarda... Sana arkada söylerim, şeye geçmesin, not yanımda.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Aleni söyleyin, aleni.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Neyse Oya Hanım, devam edin siz, siz bildiğiniz gibi...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ne yapmış?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Biri de yine çok ünlü... İşte, bak söyledi sana.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Cani mi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yok, yok. Cani değil, tamam mı?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ya, niye böyle şey yapıyorsunuz ki anlamadım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Gene çok ünlü mahkûmlardan biri, sizlere yakın birileri diyeyim o zaman...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, mahkûmlar arasında eşitsizlik lafı yapmayın, hepsi eşittir.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ya, bunu iyi niyetle yapıyorum.

Gene biri “Bu cezaevinde büyük sıkıntı yok.” dedi. Tabii ki cezaevleri beş yıldızlı otel değil ama şartlar tabii ki de insan haklarına uygun olmalı. Özellikle son cezaevindeki pencerelerdeki tel örgüler yani tel örgü falan değil artık, o resmen sık sık sık bir demir parmaklık ve çok rahatsız etti beni. Gene top oynanırsa...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hangi cezaevi?

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Giresun. Gerçi onu değerlendirmedik ama çok rahatsız ediciydi, hava bile girmez oradan. Onu da bu arada söylemek istiyorum.

Lütfen, elektrik faturasına da bir çözüm bulunsun. Şey olabiliyor eğer öyle bir şey varsa bazı cezaevleri iş yeri olarak da kullanılıyor ama o saatlerin ayrılması lazım, atölye olarak kullanılan yerler yani şöyle: Dışarıdan hizmet verilen cezaevlerinde oraya iş yeri saati uygulanabilir ama koğuşlara ev saati uygulanabilir diye düşünüyorum. Eğer öyle düşünülmüşse...

Peki, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Biz teşekkür ediyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, ufak bir öneri, bir dakika verebilir misiniz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, size söz veriyorum.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir öneri ama bir dakika, fazla sürmeyecek.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların sorunlarını yerinde görmek, şikâyetlerini yerinde incelemek için şöyle bir teklifim var: Gelin, İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyeleri olarak bir hafta boyunca farklı cezaevlerinde kalalım; mahkûm gibi yaşayalım, empati yoluyla sorunlarla bizzat biz karşı karşıya kalalım. Bu yöntemle daha sağlıklı tespit edilir, kendiniz cezaevinde bir hafta kalıp çıktığınızda hazırladığınız raporun içeriği, başkalarının aktardığı bilgilerle hazırladığınız raporun içeriğinden çok daha farklı olacaktır. TRT Belgesel’de “Ailenin Yeni Üyesi” adında bir program var. Program sunucusu yabancı ailelerle aynı sofraya oturuyor, onlarla aynı havayı soluyor, aynı ortamda bulunuyor, onlarla aynı işi yapıyor. Bu şekilde o ailelerin yaşadığı sıkıntıları bizzat kendi yaşayarak anlamış oluyor. Biz de bu şekilde hareket edip bir hafta cezaevinde kalabilir miyiz Değerli Başkanım?

Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Ben de bir teklifte bulunmak istiyorum. Mahmut Bey’i gönderelim bizim yerimize bir hafta kalsın içerde.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Beni gönder o zaman, yani Sayın Genel Müdürüm, ben hazırım.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Zaten yine cezaevine...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Vekilim, “Zaten gireceğiz.” diyor, “Uzağa gitmeye gerek yok.” diyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, teşekkürler.

Sayın Genel Müdürüm, konuşulanları duydunuz, sizlerin değerlendirmelerinizi gerçekten merakla bekliyoruz. Bütün arkadaşlarımız ne söyleyeceğinizi merakla bekliyorlar.

Söz sizde, buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, saygıdeğer üyeler; yüksek heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Göreve yeni başlamam dolayısıyla tebrikleriniz için de şükranlarımı arz ediyorum. Allah mahcup etmesin inşallah.

Sayın Başkanım, çeşitli konular gündeme geldi, ceza infaz kurumlarımızda önemli olan hususlar. Bir kısmı daha önceden de bildiğimiz konular, üzerinde çalıştığımız konular. Müsaade ederseniz, bunlardan belli başlıkları, görüşlerimizi yüksek heyetinize arz etmek istiyorum.

Özellikle elektrik konusu sıkça gündeme geldi, “Bu elektrik saatleriyle ilgili yapılan bir çalışma oldu mu?” diye. Daha önce de bu konu gündeme gelmişti, bu konuda Sayın Başkanım, 2 yazı yazdık EPDK’ya; birisi haziran ayında, birisi de yakın bir tarihte, iki yazı yazıldı, ikinci yazıda da birinci yazımızın bir an önce işleme konulması, hızlandırılması hususunda bir hatırlatmada bulunuldu. Yine bununla ilgili bir mevzuat çalışması gerekiyordu. bu çalışma yapıldı ve bu değişikliğin yapılması için Maliye Bakanlığından, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığından görüşler istendi, buralardan döndü bu mevzuat çalışması; şu anda Sayıştay Başkanlığından görüşten dönmesi bekleniyor. Yani mevzuatla ilgili çalışmamız devam ediyor ancak önümüzdeki hafta içerisinde –geçen hafta içinde EPDK Başkan Yardımcımızla bir görüşmemiz olmuştu- bir yüz yüze görüşme planlamamız var. Ümit ediyorum bir sonraki toplantıya gündemden düşürmüş olalım diye biz de arzu ediyoruz bu hususu.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Genel görüşler olumlu değil mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Şu ana kadar bir olumsuzluk yok Başkanım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Başkanım, bir sıkıntı var. EPDK Başkanının bu işlerden haberi yoktur, iki gün önce konuştuk, vallahi yok. Yani daha önceki görüşmeler sağlıklı değilmiş.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Zaten Sayın Genel Müdüre ben “Başkanla görüştüm.” demiyor, “Başkan Yardımcısıyla görüştüm.” diyor.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Biz henüz daha...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Onlar mahkûmların ticarethane statüsünde fatura ödediğini dahi bilmiyorlar. “Aaa, öyle mi?” dedi bana.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mustafa Bey’le mi görüştünüz?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Avukat arkadaş olanla...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, oradan sevindirici bir haber bekliyoruz ama siz Mustafa Bey’le temas kurabilirsiniz.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM -Sayın Başkanım, ben önümüzdeki hafta tekrar bir yüz yüze görüşeceğiz.

Yine, buradaki görüşler içerisinde özellikle ACEP’e yönelik yani görüntülü görüşme sistemine yönelik olarak bazı değerlendirmeler vardı. ACEP, sizlerin malumunuz olduğu üzere, yeni kurulan bir sistem, Almanya önümüzdeki yıl bunu kurmayı düşünüyor. Geçtiğimiz ay yurt dışında Dünya Cezaevleri Birliği tarafından bir ödüle -Mükemmeliyet Ödülü’ne- hükümlülerin iyileştirilmesine katkı verdiği için layık görülen bir çalışmamız bu. Tabii, bu ACEP’in aldığı bir ödül ama altyapının aldığı bir ödül, bunu da arz etmek istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ödüllerі almanızda bir mahzur yok, alın da bu Komisyon bu konuyu rapor etti, onu söyleyeyim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Onu arz edecektim Sayın Başkanım. Yeni olduğu için teknik aksaklıkların yaşandığını biliyoruz ve bu konuda teknik aksaklıklarla ilgili de eş zamanlı bilgileniyoruz, bunları gidermeye çalışıyoruz, TÜRK TELEKOM’la ortak çalışıyoruz Sayın Başkanım. Bununla ilgili şu ana kadar 140 kurumda yaklaşık 190 bin hükümlü, tutuklu 40 milyon görüşme yaptı bu sistem üzerinden Komisyona arz etmek istiyorum ama bu aksaklıklar gün geçtikçe azalacaktır.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürün ben şöyle bir şey söyleyeyim arkadaşlarımıza da söyleyeyim. Sezgin Bey, bir toplantı yapmıştık hatırlar mısınız Sayın Bakanımızla İnsan Hakları Eylem Planı’yla ilgili.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tam da o toplantıda pandemi dönemine denk geldiği için açık görüşlerin yapılmadığından bahisle biz demiştik ki: Artık teknolojik altyapı gelişti, Cezaevleri Genel Müdürlüğümüz, Adalet Bakanlığımız bu anlamda görüntülü görüşme sağlayabilir. Nitekim İnsan Hakları Eylem Planı açıklandığında bu da hayata geçmiş oldu. Bu, Komisyonumuzun bir başarısıdır, kendiniz de gurur duyabilirsiniz yani. Bunu söylemek zorundayız.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Neydi ya? Başkanım, ben kaçardım imza atarken.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu görüntülü görüşmenin sağlanması konusu, fikir olarak ortaya çıkışı -benim bildiğim itiraz yoksa- burasıdır yani.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Tamam, tamam Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öyle mi Sayın Genel Müdür yardımcılarım, itiraz mı var?

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yani ödülün bir kısmının da bu tarafa gelmesi lazım.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Ödül Türkiye’nin Sayın Vekilim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, çok güzel maşallah.

Devam edelim.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, aramalarda eşyaların dağıtılmasıyla ilgili yine gelen bir tenkit vardı. Bu konuda bizim genel yaklaşımımız aramaların içeriye minimal rahatsızlık verilmek suretiyle, görevin gereklerine yetecek ölçüde yapılması ancak uygulayıcılardan kaynaklanan zaman zaman problemler yaşıyorsa bize intikal ettiğinde...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Nasıl intikal edecek, o mekanizme ne olacak, nasıl kontrol edeceksiniz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, şöyle: Hükümlü, tutuklu müracaatlarından intikal edebiliyor, yaşanan olaylardan intikal edebiliyor, somut olaylardan intikal edebiliyor, biz yine basını da takip ediyoruz bu anlamda bireysel müracaatlardan intikal edebiliyor. Bunlar intikal ettiğinde biz zaten genel eğitim çalışmalarımızda aramaların nasıl yapılması gerektiği hususunda sürekli uyarıcı eğitimler veriyoruz. Yine, yakın tarihte kurum müdürlerimizle de bir toplantı yaptık, tüm Türkiye’deki kurum müdürlerimizi topladık, onlara da yine bu konularla ilgili, özellikle de kötü muameleye sıfır toleransla ilgili bazı talimatlar, uyarıcı şeyler yaptık.

Yine, Sayın Vekilimiz sağ olsunlar, ifade ettiler; çeşitli kurumlara sıkça ziyaretlerde bulunduğumuzda tüm personeli toplayarak -bu konuşmaların tamamen gizli kalması mümkün değil zaten- hem şiddete ve kötü muameleye sıfır tolerans politikamızı hem de hükümlülere, tutuklulara ve onları ziyarete gelen

yakınlarına çok dikkatli ve duyarlı davranılması konusunu Genel Müdürlüğümüzün, Bakanlığımızın bir yaklaşımı olarak özellikle yüz yüze ifade ediyoruz, bu konudaki hassasiyeti her vesileyle ifade etmeye çalışıyoruz.

Sonunda söyleyecektim, yeri geldiği için arz ediyorum: Kurumlarımıza bu farklı uygulamaları önleme, bir standart getirme adına -ki bu da yaygın bir eleştiri olarak ifade edildi- iki hususta çalışmamız var şimdi. Bir, Genel Müdürlüğümüz bünyesinde tüm uygulamalarla ilgili standart yaklaşımlar belirlemek üzere bir uygulama yapıyoruz çünkü zaman zaman yöneticiye bağlı küçük farklılıklar görebiliyoruz. Bir de Genel Müdürlüğümüzden tetkik hâkimlerimizi gruplara ayırarak -dün itibarıyla başladı- tüm Türkiye’deki ceza infaz kurumlarına gönderiyoruz üçerli gruplar hâlinde Hakkâri’den Edirne’ye kadar ve o hâkimlerimizin kontrol etmesi gereken, görmeleri gereken alanları da kendilerine söyledik. Tüm Türkiye’deki ceza infaz kurumlarımıza temas edelim; yüz yüze temas edelim, sadece yazılı olmasın; bu hassasiyetlerimizi yine yüz yüze aktarmış olalım, oradaki durumu da tespit edelim diye bir çalışma başlattık. İlk ekibimiz dün Adana bölgesine gitti, çalışmaya başladılar. Bir buçuk ay içerisinde tüm Türkiye’deki cezaevlerimize temas etmiş olacağız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Ne yapacaklar orada?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, hâkimlerimize bir “checklist” verdik. Eğitimden personele, asayiş güvenlikten insan haklarına, uygulamalara, giriş aramasına kadar her hususta hâkimlerimiz belli tespitler yapacak. Bu tam bir denetleme değil; yol gösterici, rehberlik yapıcı bir çalışma. Bu arada da alanı görmüş olacağız, az önce ifade edilmiş olan bu farklı uygulamaların resmini daha net görmüş olacağız. Bunları gidermek açısından bir buçuk ay sonra elimizde kıymetli bir done olmuş olacak, böyle bir çalışma yapıyoruz.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ben bir şey sormak istiyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Müdür Bey, şunu öğrenmek isterim: “Cezaevleri arasında farklı uygulamaları gidermek” diyorsunuz; daha iyileştirme adına mı, hepsine yani şey anlamında...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, teşekkür ederiz.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Mesela, çıplak arama, ağız içi arama, bunları hepsine getirmeyi mi öngörüyor yoksa mevcut olanları şey mi yapar?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Niye tersinden bakıyorsunuz?

FATMA KURTULAN (Mersin) – Ben tersinden bakayım, düzeltsin Müdür Bey.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkür ederim.

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Değerli Genel Müdürüm, “Tetkik hâkimleri alanda dolaşıyor.” dediniz. O anda, tetkik hâkimleri alanda dolaşırken eksik gördükleri konularla ilgili bir eğitim çalışması da verecekler mi yoksa doneleri tespit ettikten sonra ondan sonra mı bu çalışmalar başlayacak iyileştirme açısından? Onu söylemek istedim.

Teşekkür ediyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, amacımız denetimden ziyade -arz ettim- rehberlik yapmak. O yüzden, alanda eksik gördükleri hususlarda arkadaşlarımıza doğrusunu ifade edecekler, en önemlisi de Genel Müdürlüğümüzün iradesini ifade edecekler. Tüm bu iradeler elbette iyileştirmeler yönünde olacaktır, olumsuz bir irade anlamında iletilmeyecektir.

0-6 yaş grubuyla ilgili çok eski bir tartışma aslında bu 0-6 yaşı 0-9 yaşa çıkarma; tabii, aslında bu aynı zamanda akademik ve ilmi bir konu çünkü bunun doğrusunun ne olduğunu onlar daha iyi biliyorlar. Batı’da genelde 0-2 ya da 0-3 yaş olarak uygulanıyor. İlk altı sene annenin yanında kalmanın çocuk psikolojisi üzerindeki olumsuz etkilerine dair de ciddi raporlar var. Şu anda yasal düzenlemeyi uyguluyoruz 0-6 yaş olarak ama ileride akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda yasal düzenleme değişirse biz de uygularız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, tabii, bu konu tartışmalı bir konu olabilir de çocukların cezaevinde olmaması gerekir bence, bakış açımız bu; bunun üzerine çalışmamız gerekir yani dışarıda nasıl daha iyi hâle getirebiliriz, onu konuşmamız lazım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle, görüşü rahatlatarak belki...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Belki ama yani işte, dediğim gibi...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Görüşü esneterek...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani bizim çocuğu cezaevine alarak değil de çocuğun cezaevi dışında imkânlarını nasıl daha genişletebiliriz? Anneyle ya da babayla, tutukluyla, hükümlüyle...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Elektronik kelepçe de istiyor anneler. O da olabilir yani.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Çocuğu cezaevine almak bana çok makul gelmiyor yani.

Buyurun lütfen.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, yine anne çocuk konusunda arz ederken annelerinin yanında kalan...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Oya Hanım’a katılıyorum o konuda.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Arada bir Oya Hanım’a katıldığını söylüyor.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Arada bir Oya Hanım’a katılıyorum. Tahliye, ev hapsi vesaire, şu bu meselesi üzerinde...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani güvenlik tedbirleri esas alınarak...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bunlar ayrı tartışma konuları, devam edelim. Sayın Genel Müdürümüzün uhdesindeki meseleler değil zaten.

Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, annelerinin yanında kalan çocukların, işte, fiziki olarak bazı cezaevlerinde farklılık gösterdiği hususu ifade edilmişti. Şimdi, tabii, fiziki yapı, ceza infaz sisteminde de 2000’lerin başından beri sürekli değişiyor, imkânlar el verdikçe insan haklarına, insan onuruna daha uygun bir fiziki altyapı oluşturuluyor. Bu hususta son gelişmeyi arz etmek istiyorum özellikle Sincan Kadın ve Diyarbakır Kadın cezaevlerimizde tamamen annesiyle kalan çocuklar için diğer kadın hükümlü ve tutuklulardan ayrı bir alan oluşturuldu; bu alan içerisinde kreş var.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çok güzel.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Genel Müdürüm, kolayı bulunmaz. O zaman da -diyorlar ki size- cezaevi yapıyorsunuz ya hani, “Yine cezaevleri yapıyorsunuz insanları buraya göndermek için.” diyorlar yani. Siz doğru bildiğinizi yapmaya devam edin. Biz gerekeni yaparız burada.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sincan çok başarılı o konuda.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Ve bu uygulamadan çok olumlu dönüşler oldu. Özellikle aynı koğuş içerisinde çocuklu annelerin -ki ben de ziyaret ettim bu örnekleri- bulunduğu bölümlerde koğuş içerisinde kreş var, annelerin çocuklarıyla beraber bazı kreş faaliyetlerine katılma imkânı sağlanıyor. Dolayısıyla ev ortamı gibi tabii ki olmaz ama ev ortamına en yakın ortamı, çocuklara en sivil ortamı, cezaevi algısını yaratmayacak, en uygun olacak ortamı bu örneklerle gerçekleştirmeye çalıştık. Marmara Kadın Cezaevinde yine ayrı bölüm yapıldı anne ve çocuklar için. Erzincan, Çarşamba Kadın Cezaevi inşaatları devam ediyor. Bu yeni yaptığımız inşaatlarda da bu örneğe uygun ayrı bölümler yapılacak. Yine, Konya Kadında ayrı ünite devam ediyor. Bundan sonra da yapacağımız kadın ceza infaz kurumlarında, yapılacak olan kadın ceza infaz kurumu projelerinde bu hususa özen göstereceğiz; bunu arz etmek istiyorum.

Ziyaretlerle ilgili genel bir eleştiri var, sürelerin farklı oluşuyla ilgili. Sayın Vekilimiz aslında mevzuattaki sebebini ifade ettiler, yarım saat ile bir buçuk saat arasında mevzuatta belirtildi. Bazı ceza infaz kurumlarımızda yoğunluktan kaynaklanan süre kısıtlamaları var. Bunları Genel Müdürlük iradesi açısından arz ediyorum, bizim “Yarım saat olsun, mümkün olduğunca az olsun.” diye bir irademiz kesinlikle yok. Mümkün olduğunca maksimum kullandırılmasını arzu ediyoruz çünkü ziyaretlerin maksimum kullandırılması içerideki asayiş de olumlu etkiliyor, bizim için de olumlu bir durum bu. Ancak ceza infaz kurumlarımızda ben şunun yaşandığını da biliyorum, ziyarete gitmesine rağmen ziyaret saatleri içerisinde sıra gelmediği için ziyaret yapamayıp geri dönenler olduğunu da biliyorum. O yüzden kurumlarımız dışarıdan oraya kadar gelmesine rağmen ziyarette bulunamamış kimse kalmaması diye ziyaret saatlerini biraz daha kısarık mevzuat içerisinde sirkülasyonu artırmaya çalışıyorlar. Buradaki amaç da bir başka vilayetten oraya ziyaret için gelmiş olan birini ziyaretini yapmadan göndermemek.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bununla ilgili çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şöyle bir genelleme... Ziyaret yapılan yere bir saat, her yere ama, eksiksiz; bu çok kıymetli. Saat konusu... Yani mahkûm ve yakını ne kadar zamanı kaldığını bilmiyor. Bazı yerlerde böyle “Birkaç dakika kala elektriği açıp kapatıyorlar.” falan diyor. Mahkûm kırk beş dakika görüşüyor ya, beş dakikası kaldığını bilmesi bile çok önemli. Bence her yere bir duvar saati; bu çok kıymetli.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Notumuzu aldık.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Hani şöyle bir saat. Yani saati bilmesi çok kıymetli, gerçekten çok kıymetli. Saat yok; bazı yerlerde var, bazı yerlerde infaz kurumları memuru ışığı kapatıp açıyor.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, peki.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Lütfen, her yere bir saat koyun, bununla başlayabilirsiniz; bu çok basit bir adım ama çok önemli bir adım, inanın.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Notumuzu aldık Sayın Vekilim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Sayın Başkanım, kelepçeli muayene konusu eleştirilen hususlardan biri. Aslında bu, Jandarmanın yani dış güvenliğinin uhdesinde olan bir konu ve yine mevzuat itibarıyla onların değerlendirdiği bir konu. Ancak bu hususu, özellikle, hükümlünün dış güvenliğe teslim edilmesinden itibaren saldırı girişimleri, firar girişimleri, kendine zarar verme girişimleri ya da aileyle irtibata geçme girişimleri gibi konuları nazara alarak dış güvenlik unsuru değerlendiriyor. Bu husus bizim alanımızda olmadığı için bu şekilde arz etmiş oluyorum.

Yemek paralarıyla ilgili -elektriği arz etmiştim- elimizde şöyle bir istatistik var: Evet, tekrar, amme alacaklarına göre talep ediliyor, şu ana kadar karşılama oranı binde 2, şu ana kadar yemek paralarının ödenme oranı binde 2. Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların ekonomik durumlarından kaynaklanıyor amme alacaklarına göre takip edildiği için.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tahmin ediyoruz onu Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Elimizdeki istatistiği bu şekilde arz etmiş olayım.

Kameraların kör noktalarının olması hususu güvenlik açısından ve bizim açımızdan çok önemli. Terör hükümlüsü, tutuklusu barındırılan koşullarda zaman zaman ve sıkça kameraların tahrip edildiğini görüyorduk. Biz bunları hemen izale etmeye çalışıyorduk çünkü kameralar oradaki uygulamalar açısından bizim için de bir güvence. Mevcut kameraların kör nokta durumu varsa, özellikle projeden kaynaklanan kör nokta durumu varsa onları -başka cezaevlerinde de tespitlerimiz oldu- kaldırmaya çalışıyoruz. Yine de kameranin görmediği bir alan kalmasın diye ceza infaz kurumlarımıza yaka kamerası dağıttık. Özellikle sorunun iletişimlerde bu yaka kameralarını takarak iletişime girmelerini, böylece izah edemeyeceğimiz bir duruma düşmemelerini temin etmeye çalışıyoruz ve yaka kamerası sayısında eksik olan yerleri de artırıyoruz. Bu hususta da kurumlarımıza çok ısrarlı talimatımız var. Sorunlu bir iletişime, ajite hâlindeki bir hükümlüye müdahale edeceğiniz zaman mutlaka...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Kayıt alıyor mu?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Kayıt alıyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buradaki keyfiliği de önleyici...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sayın Kurtulan, buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Genel Müdür Bey...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Genel Müdürümüz...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Müdürümüz...

Hitapta biraz sorun yaşıyorum gene.

Kadın tutuklu cezaevlerinde kameralar özellikle banyoda biraz sorun, bize de iletilmişti. Aslında ortak alanda da... Mesela, biz gittiğimizde “Sürekli ben giyinik olmak durumundayım yani ev kıyafetimle burada hiç duramıyorum.” deniliyor. Banyo çıkışında, lavaboda vesaire -sürekli izlenmek-oraları da gören bir kamera sistemi var. En azından onları bir gözden geçiremez miyiz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Tabii ki Sayın Vekilim, geçirelim ancak daha önce bu hususlar ifade edilmişti. Kameralarımızın tamamına içeriği görmeyecek şekilde, ortak alanla sınırlı olacak şekilde bir konumlandırma yapıldı. Özel alanları kameraların görmesi asla mümkün değil. Eğer buna ilişkin bir iddia varsa hemen yerinde tespit yapıp orayı da düzeltebiliriz. Bizim bu konuda zaten hassasiyetimiz var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Fatma Hanım, varsa böyle bir şey bildirin.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Aslında Kayseri Cezaevinde vardı.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Notumuzu aldık, hemen kontrol ettiririz Sayın Başkanım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kadın koğuşunu kadın infaz koruma memuru mu gözlüyor?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Onu bilemezsin.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Mesela, kadın koğuşunu infaz koruma memuru olarak kadın, erkek koğuşunu da infaz koruma memuru olarak erkek mi gözlüyor?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Merkez kontrolde görevli olan personelimiz gözlüyor. Bizim kadın cezaevlerinin içerisinde zaten erkek personel görev yapmıyor.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ama gözetlemeyi soruyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Merkezde kim var?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Şöyle: Merkez kontrol odasında kadın kurumlarında kadın, erkek kurumlarında erkek görev yapıyor.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Onu merak ettim.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bir de bu kadın meselesinde bir şey daha söyleyebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bir de son gittiğimiz bir cezaevinde genellikle oranın... 4 kadınla görüştük, Başkanımız hatırlar. Orası erkek cezaevi olduğu için kantinde kadınlara özel hijyen malzemelerinin, özel ihtiyaçlarının uygun şekilde gelmesinde bir sorun olduğunu söylediler bize yani istedikleri malzemeyi bulmada uygun olmayan, ihtiyaçlarını gidermeyen bazen ürünlerin geldiğini söylediler. Onu da kadın arkadaşlar not alırsa...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Hangi cezaeyiydi bu?

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Bolu, Başkanım.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Bolu, evet, Bolu Cezaevi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim Başkanım...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Değerli Genel Müdürüm, “yaka kamera kaydı” dediniz yani bence bu yaka kamera kaydı, evet, dediğiniz doğru bir şayanın ortadan kalkması açısından ama bunu bence cezaevine giren her mahkûma, her hükümlüye de söylemekte, ikaz etmekte yarar var. Aksi takdirde gizli kamera kaydı olur ki bu da bir insan hakları ihlali anlamına...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Veyahut kamerasız girer, kamera takar ama çıkarır kamerayı, kamerasız girer. Yani hükümlü ya da tutuklu da kamerasının olduğunu görmesi lazım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani şunu söylüyorum: İkaz edilmesi lazım veya bilinçlendirilmek lazım. Bilinçlendirmeden gizlice o kayıtları almak insan hakları ihlali diye düşünüyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkan, yüksek heyetinizin vaktini almamak için detaylarına çok fazla girmedim ama yaka kamerası konusu, bir, mevzuatta yine altyapısı olan bir konu; iki, gizli kamera olacak şekilde küçük kameradan bahsetmiyoruz, aslında biz buna “kask kamerası” diyoruz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Öyle mi? Ha, tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet. Burada daha anlaşılır olması açısından “yaka kamerası” olarak ifade ettim Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şimdi oldu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Silivri’de özellikle 2 ve 3 arasında farklılıklar olduğuna ilişkin de bir husus vardı ve su konusu örnek gösterilmişti.

Sayın Başkanım, saygıdeğer üyeler; Silivri’de bir tamirat tadilat meselesi var, bir süredir devam ediyor. Sincan’da Komisyonumuzun tespitlerinden sonra giderilmişti su sorunu. Silivri’de bu tamirat ve tadilattan dolayı farklı bölümlerde su vermede farklılıklar vardı, çok kısa bir zaman sonra Marmara Ceza İnfaz Kampüsünde -Silivri ismi değişti- suyla ilgili bir problem intikal etmeyecek, altyapıyı tamamen düzeltilmiş olacağız.

Yine, Kürtçe kitapların verilmediğine ilişkin ya da başka dilde kitapların verilmediğine ilişkin bir eleştiri vardı. Malumunuz olduğu üzere, bu kitapları biz bir komisyonda incelettirdikten sonra, güvenlik açısından sakıncası olmayan kitapları -ki bu yasaklanmış kitaplardan ayrı bir kavramdır- içeriye veriyoruz.

“Buna ilişkin bir örnek var mı?” diye soruldu. Tabii, süre kısıtlı olduğu için hemen kasım ayını istettim. “Marmara 3 L’de verilmiş bir Kürtçe kitap var mı?” diye bir soru olmuştu. Marmara 3 L’de sadece kasım ayı için 513 kitap gelmiş hükümlü ve tutuklulara, bunlardan 63 tanesi yabancı dilde ve bu 63 kitabın da tamamı incelenmiş ve sakınca görülmemiş, verilmiş. Ancak Kürtçe bir tek kitap gelmiş, o da Kürtçe sözlük, bu kitap da incelenmiş ve ilgisine verilmiş. Sadece kasım ayında yapılanların intikal eden bilgisi.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Sezgin Bey’e özel bilgi notu olarak gönderin onu.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Tabii ki.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Burada olmayınca dinleyemedi.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Şöyle, talep mi 1 tane?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sadece 1 tane kitap gelmiş, talep... O da Kürtçe sözlük gelmiş, o da ilgisine verilmiş. Bir sakınca görülmemekle...

Sayın Vekilimiz, verilmiş bir kitap...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Marmara L Tipinde.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Vekilimizin ifade ettiği Marmara 3 L’de.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Toplam kitap sayısı ne kadar dediniz?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, Marmara 3 L’de kargoyla 513 kitap gelmiş hükümlü, tutuklulara sadece kasım ayında. Biz hemen istediğimiz için bu ayı aldık, öteki ayları da alabiliriz.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Evet, 63 tanesi...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Bunlardan 63 tanesi yabancı dilde. Bu 63 kitaptan 1 tane de Kürtçe sözlük var Sayın Başkanım ve bu kitapların tamamı sakıncalı görülmeyle ilgili olarak verilmiş kasım ayı itibarıyla.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Yani talep de 1 tane mi var?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Talep 1 tane, reddedilen yok Sayın Başkanım.

Kurum kütüphanemizde de 114 İngilizce, 8 İspanyolca kitap var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – İşte şimdi, bizim esas problemimiz buradan kaynaklanıyor, buradan çıkıyor, tamam mı? Yani tabii, burada böyle bir iddia var, burada böyle bir gerçek durum var. İşte, Komisyon Başkanı olarak beni en çok zorlayan bu konu, istismar meselesi. Oluyor mu olmuyor mu; bu soru işareti oluşturuyor bende, Fatma Hanım, değerli arkadaşlar.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Verileri veririz arkadaşlara.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yine de, derdimiz bu olsun, kitap olsun.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tabii, tabii anladım, kitap olsun tabii ki de.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Her cezaevine göre uygulama ayrı olduğu için...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Yine, Sayın Başkanım...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, yine “3 no.lu L tipi Ceza İnfaz Kurumunda TRT 3 yayını yok.” denilmişti. Ben hemen eş zamanlı...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bu, merkezî sistemden geliyor zaten değil mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Şu anda var, an itibarıyla TRT 3 yayını var zaten kurumlarımızda TRT 3 yayını talep üzerine başlatıldı, Meclis TV; 3 no.lu L’de olmadığı söylendiği için orayı “check” ettim, orada, o yayın var şu an itibarıyla dolayısıyla bir problem gözüküyor Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, mesela bu talep dikkate alınmamış olabilir mi? Ben şimdi bunun üzerinde duruyorum yani bu Kürtçe kitapla ilgili talep dikkate alınmamış olabilir mi? Burada istismarı ben mesela... Talep var da dikkate mi alınmadı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, şu an size arz ettiğim rakamlar kargoyla Kurumumuza gönderilmiş olan toplam kitaplar ve onların dökümü. Sayın Vekilimiz hiç intikal eden Kürtçe kitap olmadığını ifade etmişti, burada 1 tane var, bunun dışında daha geniş çalışmayı Kuruma dönünce yapacağız.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Sonuçta kargodan talep ediliyor, onlar gönderiliyor doğal olarak.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Reddedilen de yok.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Yok. Kargoyla gelenlerden reddedilen yok Sayın Başkanım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Ziyaretçilerin güvenlik soruşturmalarının yapılmasıyla ilgili bir husus vardı: Bizim, Ziyaret Yönetmeliği'mizin 9/13 maddesine göre öncelikle, kişilerin belli aile efradıyla izne tabi olmaksızın yasal olarak malumunuz olduğu üzere görüşme hakkı var.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Özel güvenlik soruşturmasını tekrardan açar mısınız?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Tekrar baştan alayım Sayın Başkanım. Ziyaret Yönetmeliği'mizin 9'uncu maddesine göre öncelikle, kişilerin belli yakınlarının sınırsız bir şekilde ziyaret imkânları var, bunlar izne tabi değil; aile efradı, anne, baba, çocuk, eş.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Anne, baba, çocuk, eş.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Evet.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Kardeşler buna dâhil değil ama değil mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Kardeşler dâhil.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Kardeşler güvenlik soruşturması yapılmadan...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Hayır, bunlar girebiliyorlar.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Öyle mi?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Bu, yakın yani aile olarak sayılmış olanlara herhangi bir güvenlik araştırması yapılmıyor ancak...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu, sadece arkadaş görüşünde yapılıyor?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet. Ancak 3 kişilik bir arkadaş listesi vermesi isteniyor kişiden. Bu 3 kişiyle de akrabalarının dışında olarak görüşme imkânı var. Bu 3 kişiyle ilgili 9'uncu maddede diyor ki: “Kurum gerekli görürse bunlar hakkında güvenlik açısından bir inceleme yapabilir.” Bunu sadece terör örgütleri açısından düşünmemek lazım, adli suç örgütleri açısından da irtibatın sağlanması, örgütün dışarıdan yönetilmesi açısından da düşünmek lazım.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Mafya, uyuşturucu, hepsi.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM –Evet.

O yüzden, uygun görmediğinde bu 3 kişi içerisinde güvenlik soruşturması sonucunda bu görüşmeler yaptırılmıyor.

Yine, özellikle, yaşam hakkının ihlaliyle ilgili verilen 2 isimle birlikte Ferhan Yılmaz ve Vedat Erkmen konuları... Bu konularda şüphelerin olduğu ifade edilmişti. Bu hususlarla ilgili, tabii, bu tip bir... Öncelikle şunu arz edeyim: Ceza hukuku anlamında ceza infaz kurumunda gerçekleşen her ölüm şüpheli ölümdür, Ceza Muhakemesi Kanunu anlamda şüpheli ölümdür. Eski bir savcı olarak arz ediyorum: “Şüpheli ölüm” ne demek? Mutlak surette otopsi yapılması gereken, adli tahkikat yapılması gereken ölümdür. Bir şüphe kaldığı anlamında arz etmiyorum. Ceza İnfaz Kurumları...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Pozitif mevzuattaki yeri var mı bunun? Mevzuatta, yönetmelikte, mevzuatta...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – CMK’de Sayın Başkanım, cumhuriyet savcısının inisiyatifinde ancak mesela uygulamada dışarıda, evinde yalnız başına yaşarken ölen birisine de ölüm sebebi doğal da olsa “şüpheli ölüm” diye yaklaşır, bunların belli teamülleri vardır.

Ceza İnfaz Kurumunda bir kalabalık içerisinde gerçekleşmiş olsa bile, öldüğünde yanında tanıkları olsa bile yine olay adli tahkikat konusu yapılıyor, yine otopsi yapılıyor ve yine, adli ve idari soruşturma yapılıyor. Bazen olayın mahiyeti gerektirdiğinde Genel Müdürlüğümüzün Kontrolörler Kurulu ya da Adalet Bakanlığının Teftiş Kurulu da devreye girmek suretiyle daha detaylı soruşturmalar yapılabilir. Bu konularda da -çok detaylı konular- bu mekanizmalar işliyor. Cumhuriyet savcısı tarafından bir intihar ya da bir olay, ölüm olayı hakkında takipsizlik verilmesi hâlinde ilgililer malumunuz olduğu üzere, usulün gereği olarak mahkemeye itiraz edebiliyorlar, ilgili mahkeme tarafından bu takipsizlik inceleniyor. Eksik inceleme varsa cumhuriyet savcısına dava emri veriliyor; eksik inceleme yok, takipsizlik yerinde görüldüyse onaylanabiliyor. Dolayısıyla bu konularda aynı şekilde hukuki süreçler izlenmek suretiyle adli ve idari olarak takip edilebiliyor, ediliyor. Bunlarla ilgili sonuçta bir sorumluluk var ise, bir kusur var ise ya da bir kasıt var ise bununla ilgili idari gereği ilgili kurum tarafından ve Bakanlığımız Yüksek Disiplin Kurulu tarafından yerine getiriliyor Sayın Başkanım.

Sosyokültürel faaliyetlere katılımlarla ilgili bir eksiklikten bahsedildi. Aslında bizim özellikle terörle ilgili, onlara belirlenmiş olan sosyokültürel faaliyetlere katılmalarına ilişkin isteğimiz var. Ancak zaman zaman örgütlerin örgütsel bir duruşla mesela ARDEF’i reddettiklerini -ARDEF kişisel olarak değerlendirme aracıdır- psikososyal servislerimizin ya da belli sosyal etkinliklere katılmayı reddettiklerini görüyoruz. Ancak Tekirdağ için ifade edilmişti, yılbaşından bugüne kadar hükümlü tutuklularımız 107.544 kez sosyokültürel faaliyetlere katıldılar. Şunu arz edeyim Sayın Başkanım, bu pandemi sürecinde bu tip faaliyetlerin durduğunu biliyoruz, sağlık sebebiyle durduğunu biliyoruz. Yeniden bu faaliyetleri eski duruma getirmek için de yoğun bir çalışma olduğunu ifade etmek istiyorum. Bolu’da 157.025 kez katılım olmuş yine bu sosyokültürel faaliyetlere. Espiye incelenmişti -öğleden sonra belki görüşülecek- 108.177 kez de orada yapılmış. Pandemi sonrasında tekrar bu faaliyetlerimizin başladığını arz etmek açısından bunu ifade ettim.

Çocuklar, annelerin çocukların yiyeceklerini karşıladıkları ya da çocukların annelerinin yemeklerini paylaştıklarıyla ilgili bir durum vardı. Bu artışta tabii, 22 lira, 50 lira oldu, ifade edildi. O oranda yanında çocuk bulunduran annelerin de 44 liralık iaaesi 75 liraya çıkmış oldu. Cezaevlerinden gelen geri dönüş itibarıyla arz ediyorum, son derece yeterli, sabahtan akşama üst düzeyde beslenmelerini temin etmek mümkün oluyor hem hükümlü tutukluların hem anne yanındaki çocukların.

Bu uygulama birliğiyle ilgili Ceza İnfaz Kurumumuzda da yeni bir çalışmamız var. Burada uygulamalarda kanunun dışında tamamen keyfi farklılıklar olmadığını biliyoruz; bu, zaten kontrolümüz altında ancak biz kampüsten kampüse küçük farklılıkları da ortadan kaldırmaya çalışıyoruz, bunu az önce de arz etmiştim Sayın Bakanım.

Arz ediyorum Başkanlığınıza ve heyetinize.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Teşekkürler.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şu dağıtılan bildiriyle ilgili bir cevap bekliyorum. Ya, acemilikle yapılmış olabilir mi?

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Bakan Bey’in televizyona çıktığı...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – “Yarın televizyona çıkacak...” diye...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Evet, notumu almıştım, özür diliyorum...

Bu konuda, Genel Müdürlüğümüzün herhangi bir programa yönelik olarak “Şu program izlensin ya da şu kanallar bugün açılınsın.” diye bir talimatı yok, böyle bir talimat verme durumumuz bugüne kadar hiç olmadı. Ancak...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Sorum anlaşılmadı galiba? Bütün cezaevlerinde bir A4’ün yarısı kadar kâğıda “Şu televizyon kaldırıldı, bu televizyon konuldu, yarın da bu televizyonda saat bilmem kaçta Adalet Bakanımız Bekir Bozdağ açıklamalarda bulunacaktır.” diye mahkûmlara bildiri dağıtıldı mı? Çok net söylüyorum.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Bütün cezaevlerinde böyle bir bildiri dağıtılmış olsa bundan mutlaka bizim bilgimiz olur Sayın Vekilim, münferit olarak olup olmadığı konusunda incelememizi yapalım. Bir inisiyatif kullanıldıysa...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Basına yansıdı bu, basına yansımıştı.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bakın, münferit olması mümkün değil Sayın Genel Müdürüm. Mesela sadece Silivri Cezaevinde dağıtılmış olsa dersiniz ki: “Ya, Silivri Cezaevi Müdürü bunu yapmış.” ama birçok cezaevinde yapılmışsa bu en az sizin nezdinizde olur; çok net.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Bir araştıralım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yapmışsanız çok yanlış yapmışsınız. Kabul etmek de “Ya, evet, yanlış yapmışız.” demek de en azından tekrarının önüne geçmektir; ben böyle düşünüyorum. Doğru değil, gerçekten doğru değil. Düşünsenize mahkûmun yerine koyun ya.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Niçin yapılınsın böyle bir şey?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ya, mahkûmun yerine koyun kendinizi.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Ne hakla böyle bir şey yapılınsın yani?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Çok yanlış işte, yapılmaması lazım...

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Sayın Başkanım, Sayın Vekilim; çok net olarak arz ediyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Dinleyelim arkadaşlar.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM – Genel Müdürlük olarak “Şu kanalı izleyin ya da şu kanalda şu programı izleyin.” diye benim görev dönemim içerisinde şahit olduğum ya da Genel Müdürlüğümüzden çıkmış bir irade söz konusu değildir. Çok net olarak arz ediyorum.

BAŞKAN HAKAN ÇAVUŞOĞLU – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, sevgili üyelerimiz; gündemimizde yer alan raporların görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, raporları ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

Öncelikle, Silivri Ceza İnfaz Kurumları inceleme raporunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları inceleme raporunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Değerli üyelerimiz, gündemimizdeki konuların görüşmeleri tamamlanmıştır.

Toplantıyı kapatıyorum, hepinize çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Kapanma Saati: 12.43

